

Załącznik Nr 1 do
Uchwały Nr IX/58/07
Rady Gminy Karsin
z dnia 11 października 2007 r.

STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KARSIN NA LATA 2007-2013

WRZESIEŃ 2007

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	20
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	21
2.2. DEMOGRAFIA	23
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	26
2.4. KWESTIA DZIECKA.....	35
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	40
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	45
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	48
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	49
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY.....	53
2.10. ANALIZA SWOT.....	59
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	65
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	69
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	73
3.1. MISJA.....	74
3.2. CELE STRATEGICZNE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	75
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	84
4. UWAGI KOŃCOWE.....	96

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania,

nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

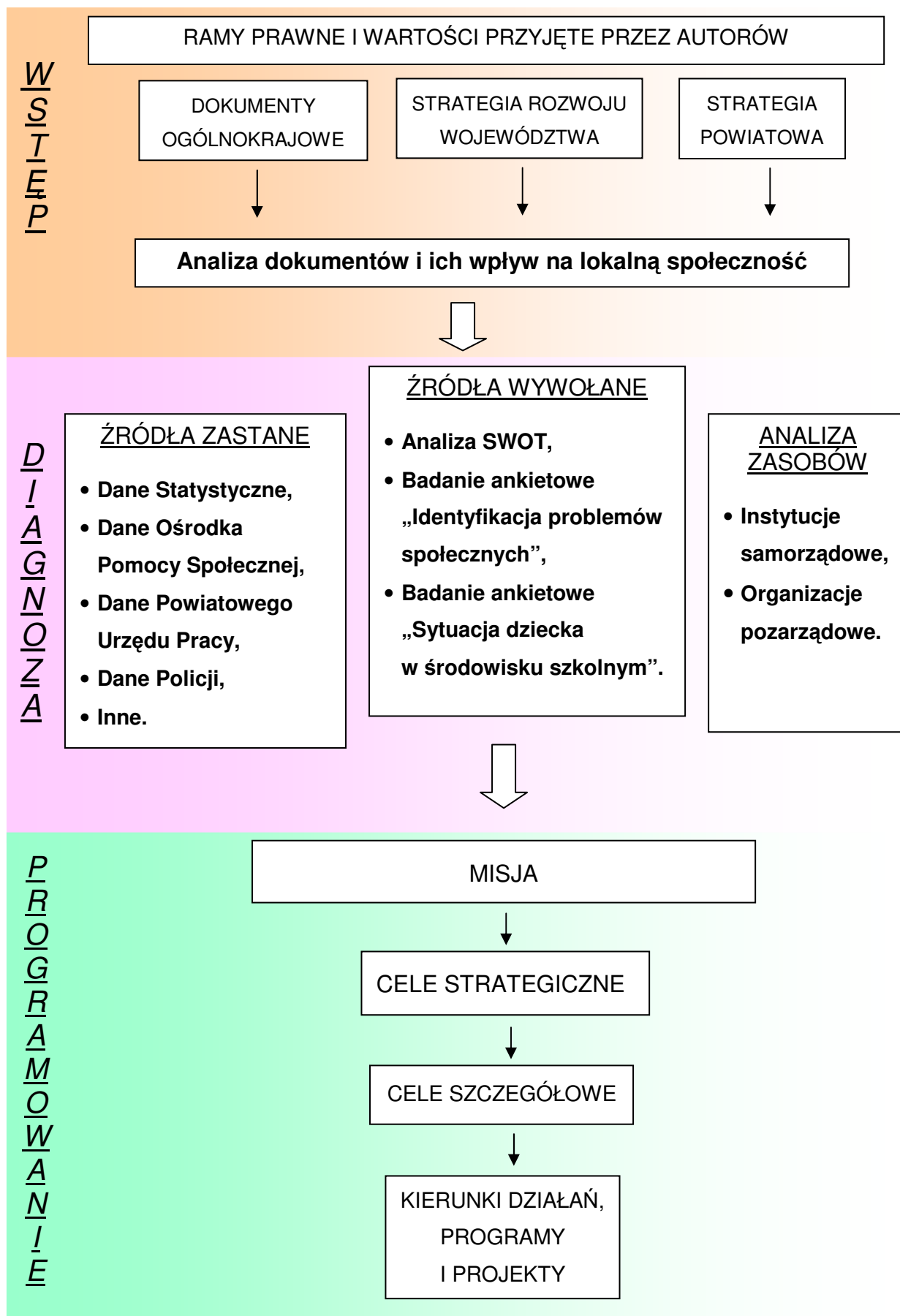
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Karsinie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społecznego-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;

- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych

kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO DO 2013 ROKU

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa pomorskiego. „Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do 2013 roku” pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Pomorza, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Pomorza. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

W trakcie prac nad Strategią dokonano diagnozy stanu społecznego województwa, sformułowano misję („Wysoka jakość życia mieszkańców regionu w zintegrowanych i aktywnych wspólnotach lokalnych z możliwością pełnego uczestnictwa w rozwoju społeczno-gospodarczym) oraz przyjęto cztery zasadnicze priorytety, w obrębie których wyznaczono m.in. cele szczegółowe:

I. Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.

1. Dostosowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy.
2. Zwiększenie dostępności do instytucji rynku pracy.
3. Rozwój kształcenia ustawicznego.
4. Aktywizacja zawodowa osób będących w trudnej sytuacji na rynku pracy.

II. Wzmacnianie integracji społecznej.

1. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

2. Tworzenie warunków do wczesnego diagnozowania i wsparcia w sytuacjach zagrożenia wykluczeniem społecznym.
3. Tworzenie warunków do wyzwalań aktywności indywidualnej osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie.
4. Wspieranie działań środowisk lokalnych na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej.

III. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

1. Tworzenie warunków do budowania instytucjonalnego wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
2. Wzmacnianie postaw obywatelskich.
3. Podnoszenie jakości działalności organizacji pozarządowych.

IV. Poprawa infrastruktury społecznej i systemów wsparcia integracji społecznej.

1. Zwiększenie dostępności usług instytucji wspierających.
2. Podnoszenie jakości usług instytucji wspierających.
3. Stwarzanie warunków do powstawania i funkcjonowania koalicji i partnerstw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
4. Budowanie komplementarnego systemu i standaryzacja usług.

1.4.5. STRATEGIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU KOŚCIERSKIEGO NA LATA 2003-2015

Strategia Problemów Społecznych Powiatu Kościerskiego na lata 2003-2015 została opracowana na podstawie analizy danych o sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców powiatu i informacji przekazanych przez współpracujące ze sobą podmioty rządowe, samorządowe i pozarządowe. Dzięki temu uzyskano obraz aktualnego stanu i na tej podstawie przedstawiono kierunki działań w celu rozwiązania istniejących problemów.

W toku prac nad strategią określono misję („Chcemy, aby każdy mieszkaniec powiatu kościerskiego będący w trudnej sytuacji życiowej wiedział, że ma możliwość uzyskania skutecznej, opartej na poszanowaniu jego godności, wszechstronnej pomocy w rozwiązywaniu swoich problemów”) i wytyczono następujące cele główne:

1. Stworzenie organizacyjnych podstaw nowoczesnego funkcjonowania pomocy społecznej w powiecie kościerskim.
2. Organizacja systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.

3. Stworzenie systemu wsparcia społecznego osób bezrobotnych.
4. Stworzenie systemu pomocy osobom bezdomnym.
5. Stworzenie systemu pomocy osobom starszym wiekiem.
6. Stworzenie systemu instytucjonalnej pomocy dzieciom i młodzieży pozbawionym opieki własnych rodzin.
7. Stworzenie powiatowego programu działań profilaktycznych na rzecz rodzin zagrożonych patologią.
8. Stworzenie spójnego systemu udzielania pomocy osobom uzależnionym.
9. Stworzenie systemu udzielania pomocy osobom w sytuacjach kryzysowych.

Realizację wymienionych celów powierzono jednostkom rządowym i samorządowym przy wsparciu organizacji społecznych. Stopień osiągniętych efektów uzależniono od powszechnej akceptacji strategii przez samorządy gminne i sojuszników działań pomocowych.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Karsin to gmina wiejska położona w południowej części województwa pomorskiego. Zajmuje powierzchnię 169,2 km² i liczy 6.038 mieszkańców, z czego 2.238 osób mieszka w Karsinie, siedzibie władz gminy (stan na 31.12.2006 r.).

Gmina Karsin jest jedną z ośmiu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu kościerskiego. Do gminy należy jedenaście sołectw (rycina 1.): Bąk, Borsk, Cisewie, Dąbrowa, Górki, Karsin, Osowo, Przytarnia, Wdzydze Tucholskie, Wiele i Zamość. Od południowego zachodu obszar gminy graniczy z gminą Brusy, od północnego zachodu z gminą Dziemiany, od północy z gminą Kościerzyna, od północnego wschodu z gminą Stara Kiszewa, a od południowego wschodu z gminą Czersk.

Rycina 1. Gmina Karsin.

Gmina Karsin leży na terenie historycznego Pomorza Wschodniego. Na jej terenie znajduje się jedno z największych jezior województwa pomorskiego – jezioro Wdzydze zwane Kaszubskim Morzem lub Wielką Wodą. Jego powierzchnia wynosi 15,1 km², a maksymalna głębokość osiąga 68 m. Jezioro Wdzydze ma kształt krzyża, w którego skład wchodzi cztery jeziora, wypełniające rynny polodowcowe: Jeleń, Radolne, Gołuńskie i Wdzydzkie. Na jeziorze Wdzydzkim, największym z wyżej wymienionych, znajdują się trzy duże wyspy: Wielki Ostrów (75 ha powierzchni – wyspa ta jest zamieszkała), Glonk i Mały Ostrów. Wyspa Mały Ostrów to przyszły rezerwat florystyczno-leśny. Powierzchnia wyspy wynosi 27,6 ha, a jej maksymalne wzniesienie

ponad lustro wody osiąga 10,8 m. Większość wyspy zajmuje bór sosnowy, ale o jej niezwykłości świadczy występujący tu płat żyznego grądu z leszczyną w warstwie krzewów i rzadkimi gatunkami roślin. W jeziorze Wdzydze występuje wiele gatunków ryb, m.in. unikatowa troć wdzydzka (jest to gatunek endemiczny – występujący w warunkach naturalnych tylko w jeziorze Wdzydze). Całe jezioro Wdzydze wchodzi w skład Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Wspaniałym miejscem na kąpiele i uprawianie sportów wodnych jest pięknie położone u podnóża Kalwarii Wielewskiej morenowo-rynnowe jezioro Wielewskie.

Sieć komunikacyjna gminy Karsin jest średnio rozwinięta. Znaczne odległości do większych miast regionu (Gdańsk, Bydgoszcz – ok. 100 km) powodują słaby dostęp mieszkańców do korzystania z usług ponadpodstawowych. Przez teren gminy przebiegają 3 drogi powiatowe oraz linia kolejowa Bąk – Laskowice. Transport publiczny zapewnia PKS i PKP. Na terenie sołectwa Borsk znajduje się lotnisko wojskowe (z bardzo dobrym pasem startowym), będące obecnie w posiadaniu Agencji Mienia Wojskowego. Na terenie tego lotniska działa aeroklub.

Gmina Karsin jest gminą rolniczo-turystyczną, z udziałem drobnego przetwórstwa spożywczego i drzewnego. Rolnicy gminy gospodarują głównie na gruntach kl. V i VI (zaledwie ok. 37% powierzchni całej gminy to użytki rolne, natomiast prawie połowę powierzchni zajmują lasy). Daje to gminie pozycję jednej z najbardziej lesistych na całym Pomorzu. Na piaszczystych ziemiach dominują lasy sosnowe z domieszkami brzozy, świerka, a wzdłuż brzegów jezior i rzek oraz na rozległych bagniskach masowo występuje olcha. W wielu miejscach można podziwiać duże polacie wrzosowisk.

Gmina Karsin ze względu na swe położenie i liczne atrakcje była od dawna odwiedzana przez turystów. Brak przemysłu, piękne jeziora oraz grzybodajne lasy to naturalne atuty, które docenili przybywający na te tereny goście. Z powodu zmniejszającej się opłacalności produkcji rolnej w ostatnich latach wielu rolników zainteresowało się agroturystyką. Zadawalająca jest utrzymująca się tendencja podwyższania standardu bazy noclegowej, co gwarantuje jej rozwój i daje solidne podstawy na przyszłość. Dzięki rozwojowi turystyki, rozwija się gastronomia, handel oraz drobne usługi.

W gminie nie ma dużych zakładów przemysłowych, dominuje produkcja galanterii drewnianej oraz przetwórstwo mięsne. Z końcem 2006 roku na terenie gminy funkcjonowały ogółem 3 podmioty gospodarcze publiczne i 260 podmiotów gospodarczych prywatnych.

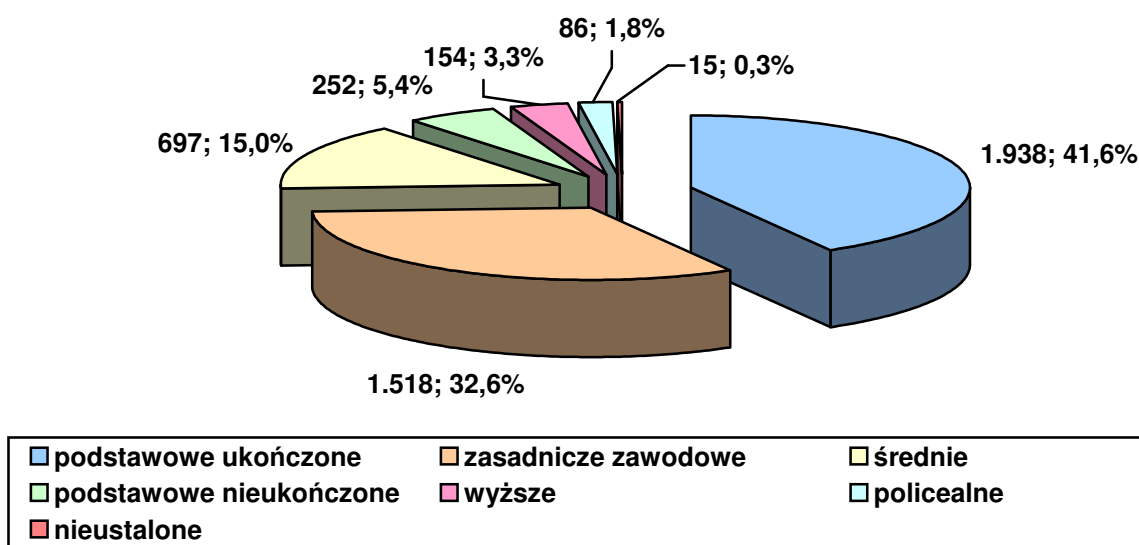
Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: dwa przedszkola, do których w roku szkolnym 2006/2007 uczęszczało ogółem 101 dzieci, trzy szkoły podstawowe, w których naukę pobierało 577 uczniów, a także dwa gimnazja, w których uczyło się 266 uczniów.

Mieszkańcy gminy Karsin mają zapewnioną opiekę zdrowotną w dwóch ośrodkach zdrowia.

2.2. DEMOGRAFIA

W 2002 roku teren gminy Karsin zamieszkiwało 5.856 osób. Analizując strukturę wykształcenia ludności gminy w wieku 13 lat i więcej (4.660 osób), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (1.938 osób) i zasadniczym zawodowym (1.518 osób), a wykształceniem wyższym legitymowały się 154 osoby.

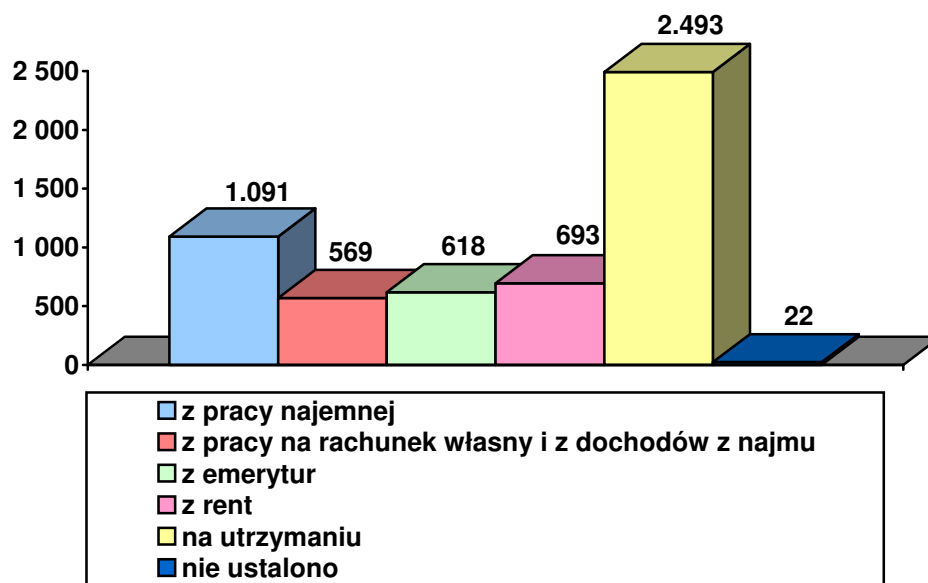
Ludność gminy w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

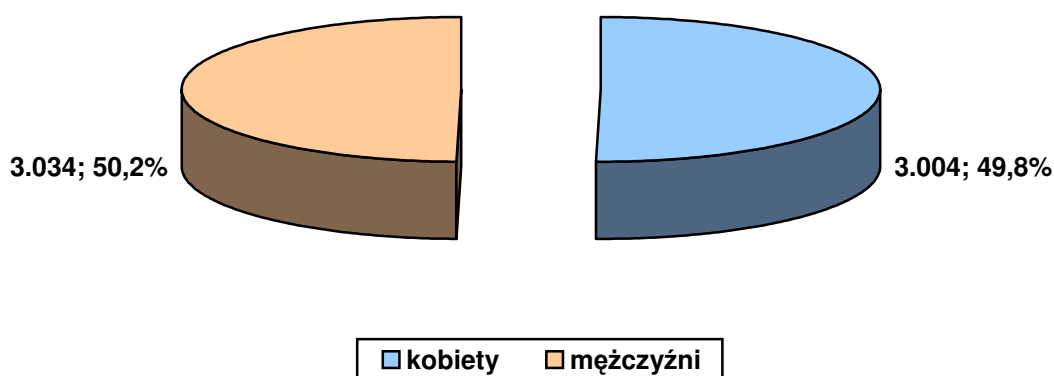
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

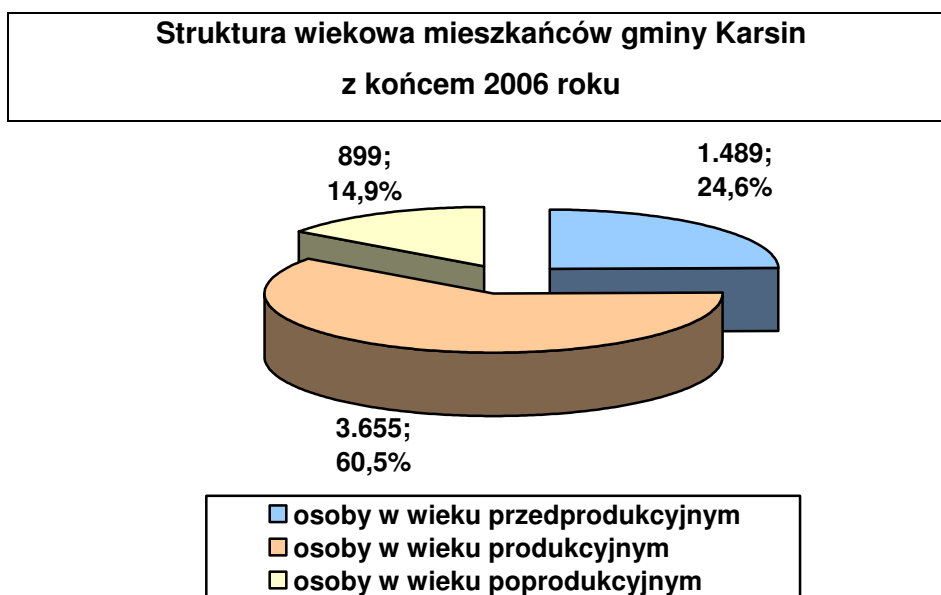
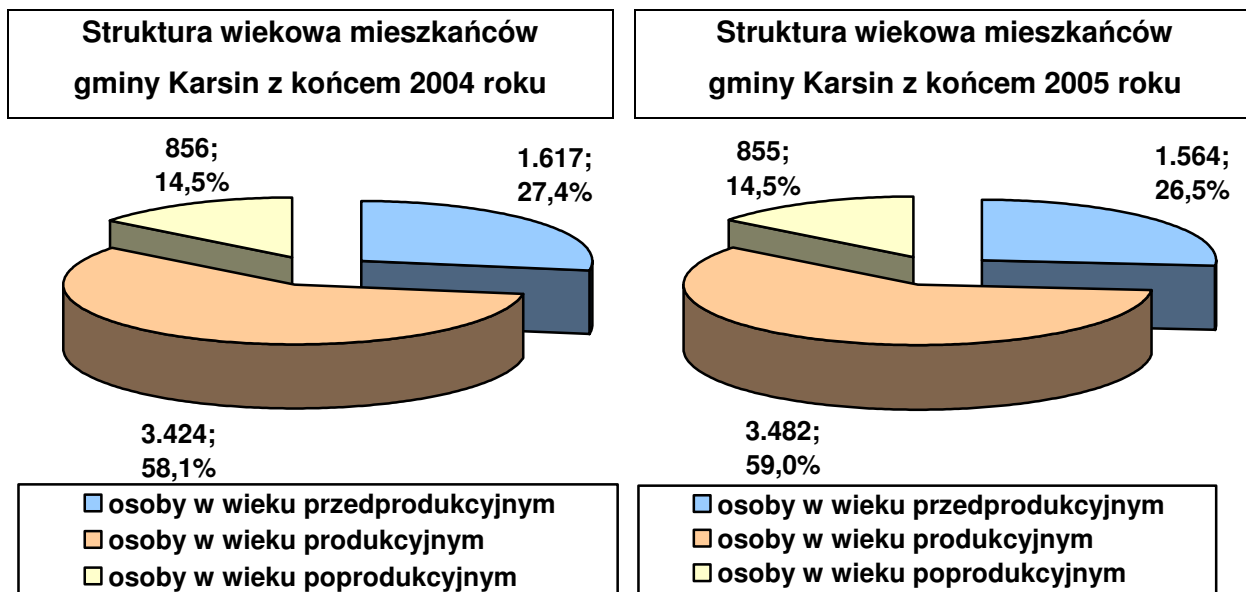
W 2002 roku spośród 5.856 mieszkańców gminy 3.341 osób posiadało własne źródło utrzymania (57,1%). Wśród nich 1.660 osób utrzymywało się z pracy, w tym 1.091 osób z pracy najemnej i 569 osób z pracy na własny rachunek i z dochodów z najmu (469 osób z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymania korzystało 1.681 osób, z czego 618 mieszkańców gminy otrzymywało świadczenia emerytalne, a 693 osoby – świadczenia rentowe. Na utrzymaniu pozostawało 2.493 mieszkańców, a źródła utrzymania nie ustalono dla 22 osób.

Ludność gminy Karsin z końcem 2006 roku

Dane Urzędu Gminy Karsin.

Według danych Urzędu Gminy Karsin z 31 grudnia 2006 roku teren gminy zamieszkiwało 6.038 osób, w tym 3.004 mężczyzn i 3.034 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 36 osób na 1 km².

Dane Urzędu Gminy Karsin.

Na przestrzeni lat 2004-2006 struktura wiekowa mieszkańców gminy Karsin ulegała zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce systematyczny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku produkcyjnym. Niewielkim wahaniom ulegała natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Karsin w latach 2004-2006 była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy jednak zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie. Pierwsza z nich dotyczy systematycznie zmniejszającej się w gminie liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co związane jest z malejącą dzietnością rodzin. Druga natomiast odnosi się do odnotowywanego zarówno w skali kraju, jak i gminy (2006 r.) wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn).

W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową i zasilać one grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

W 2004 roku mieliśmy w Polsce do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS). W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.).

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt

zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

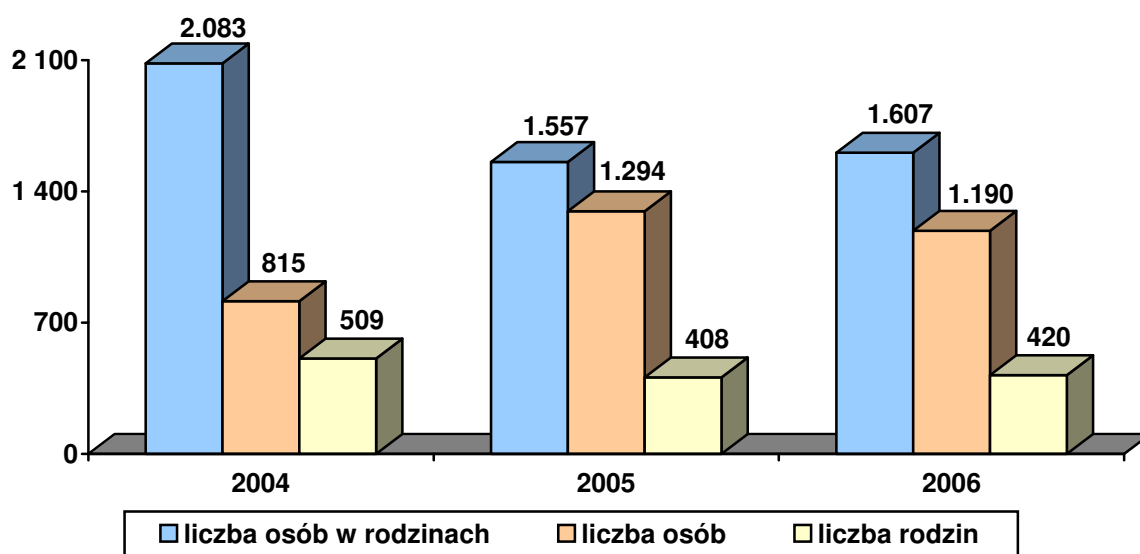
System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Karsin odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2004-2006

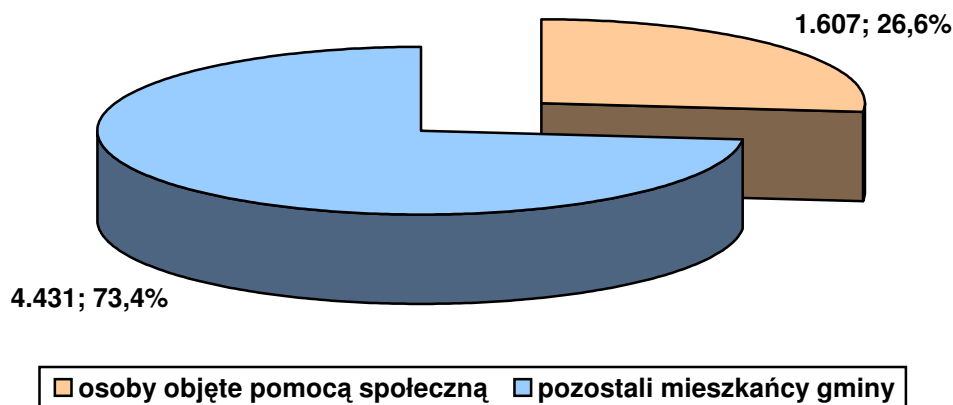

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karsinie.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

W latach 2004-2006 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Karsin ulegała zmianom. Na wahania liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

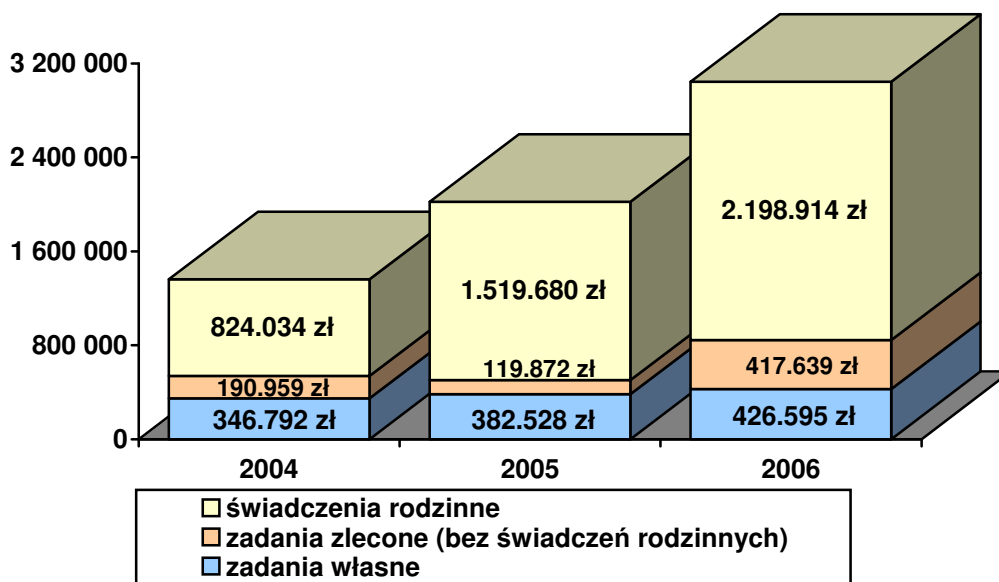
Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2006 roku

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karsinie.

Spośród 6.038 mieszkańców gminy, 1.607 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2006. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wydatki na pomoc społeczną i świadczenia rodzinne w latach 2004-2006

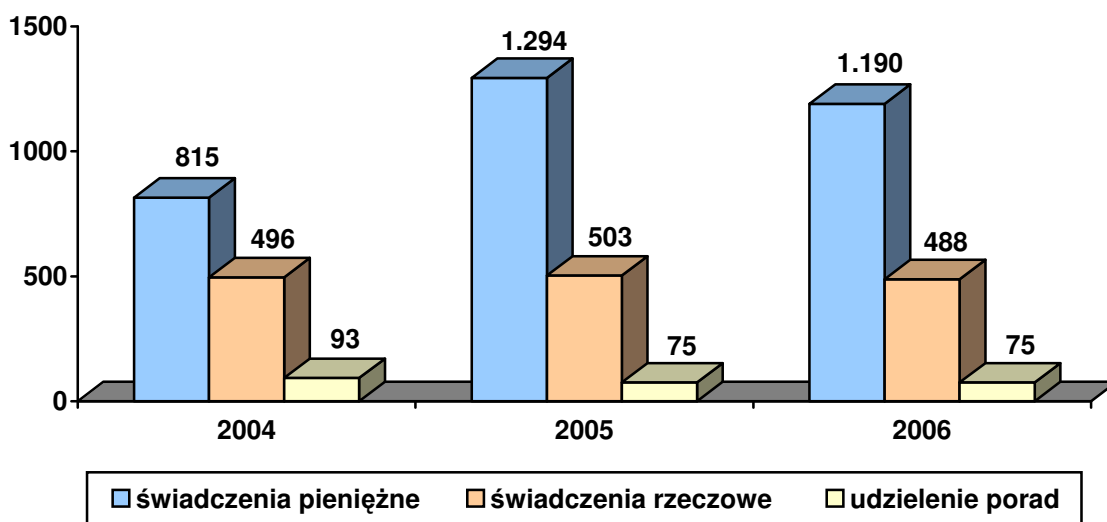
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karsinie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa, w tym wartość świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004-2006 zwiększały się z roku na rok. Taki stan rzeczy był efektem wzrostu ilości środków na zadania zlecone, wśród których dominującą pozycję stanowiły kwoty przeznaczone na realizację świadczeń rodzinnych.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2004 – 1.361.785 zł (w tym 824.034 zł na świadczenia rodzinne), w roku 2005 – 2.022.080 zł (w tym 1.519.680 zł na świadczenia rodzinne), a w 2006 roku – 3.043.148 zł (w tym 2.198.914 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2004-2006 (liczba osób)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karsinie.

Świadczenia pieniężne były najczęściej udzielaną formą pomocy. W 2006 roku nastąpił nieznaczny, w porównaniu z rokiem poprzednim, spadek tego rodzaju wsparcia. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

W analizowanym okresie beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również m.in. ze świadczeń rzeczowych oraz porad udzielanych przez pracowników ośrodka.

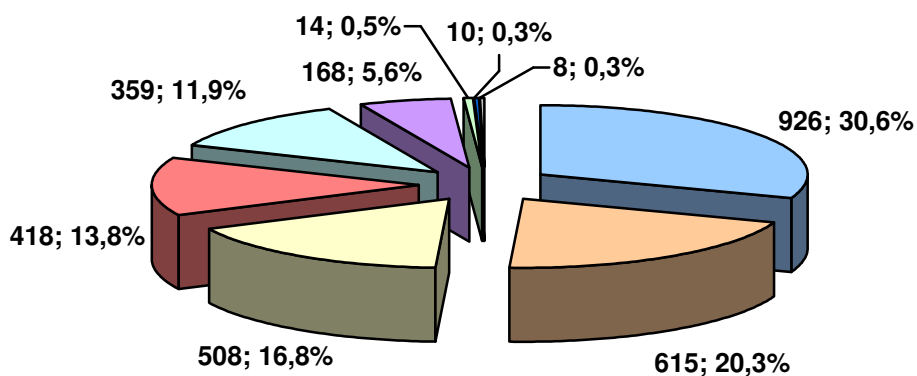
Typ realizowanych świadczeń w latach 2004-2006

Typy świadczeń	2004		2005		2006	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	815	509	1.294	408	1.190	420
Rzeczowe	496	267	503	252	488	257
Udzielenie porad	93	93	75	75	75	75

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karsinie.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które w trybie administracyjnym może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2006 roku (liczba osób w rodzinach)

- ubóstwo
- bezrobocie
- potrzeba ochrony macierzyństwa
- niepełnosprawność
- długotrwała lub ciężka choroba
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- alkoholizm
- zdarzenie losowe
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karsinie.

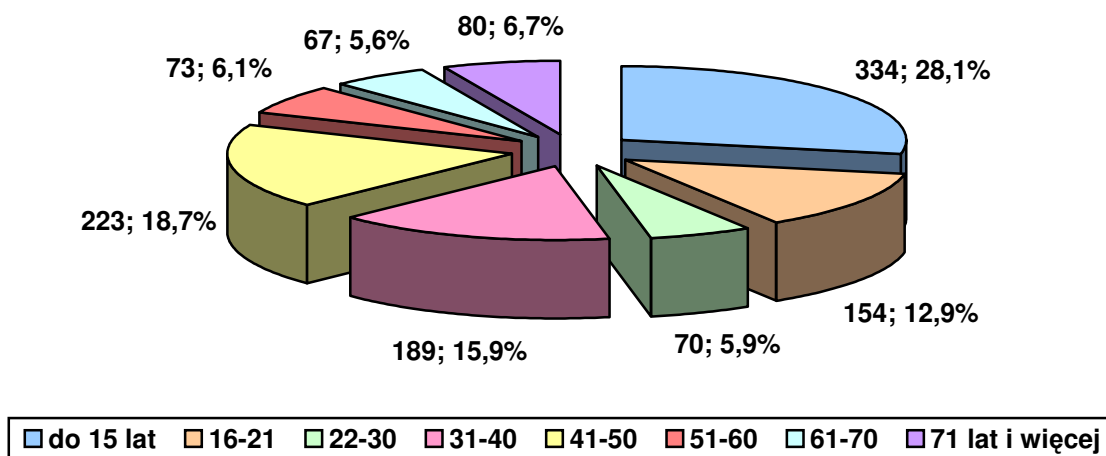
Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karsinie udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 926 osób w 277 rodzinach,
- bezrobocie – 615 osób w 164 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 508 osób w 86 rodzinach,
- niepełnosprawność – 418 osób w 140 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 359 osób w 127 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 168 osób w 35 rodzinach,
- alkoholizm – 14 osób w 7 rodzinach,
- zdarzenie losowe – 10 osób w 3 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 8 osób w 3 rodzinach.

W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karsinie przyznał również 215 zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową (w celu złagodzenia skutków suszy) dla 215 osób na łączną kwotę 286.656 zł.

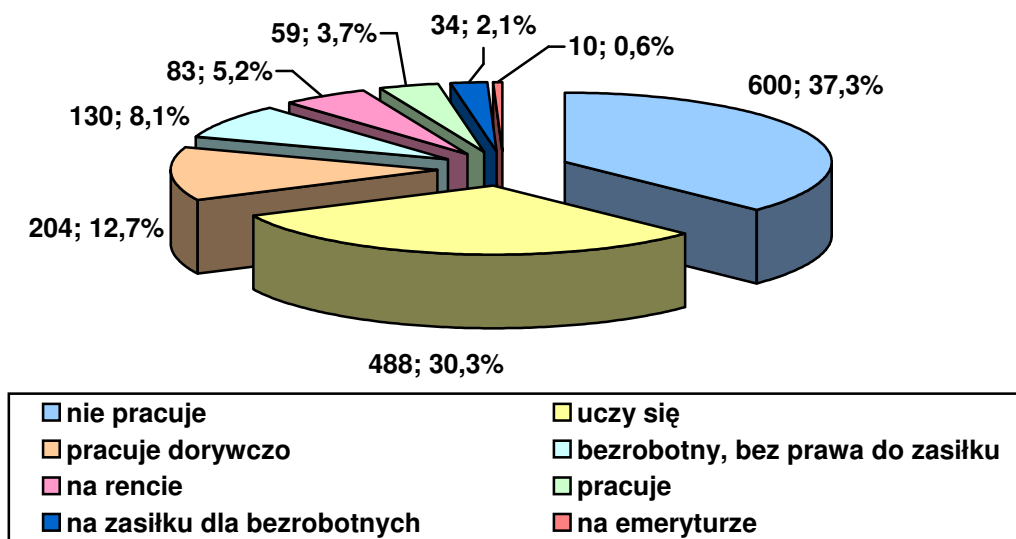
Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2006 r. (według decyzji administracyjnych)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karsinie.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2006 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Uwagę zwracała znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin. Niepokojąca była również duża grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki, powinni samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin.

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2006 r. (według decyzji administracyjnych)

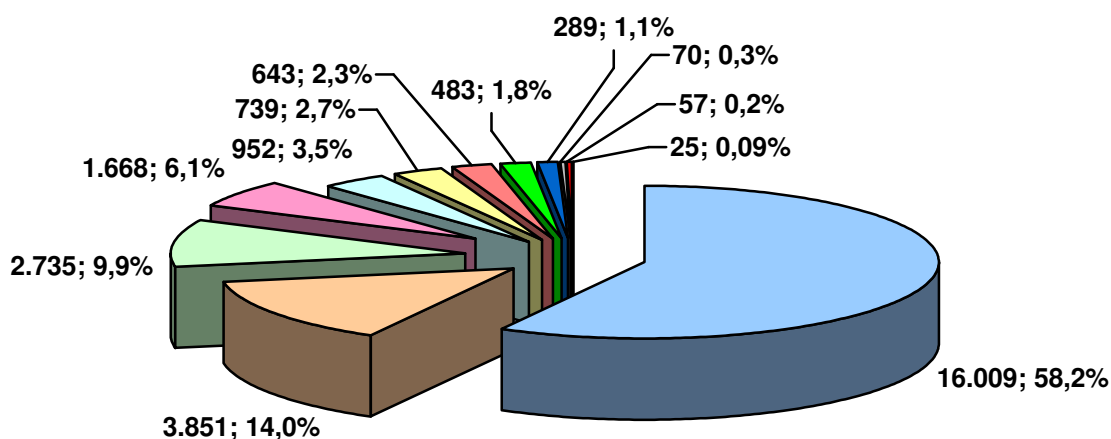
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karsinie.

Analizując strukturę odbiorców pomocy ze względu na aktywność zawodową, dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę w 2006 roku stanowiły osoby niepracujące (600 osób). Licznymi grupami były również osoby uczące się i pracujące dorywczo (odpowiednio 488 i 204 osoby). Następne, co do wielkości, grupy stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku (130 osób), będące na rencie (83 osoby) i pracujące (59 osób). Na kolejnym miejscu znajdowały się osoby otrzymujące zasiłek dla bezrobotnych (34 osoby). Najmniej liczebną grupę stanowiły osoby korzystające ze świadczeń emerytalnych (10 osób).

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy GOPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W 2005 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karsinie skierował do DPS-u 2 osoby, natomiast w roku 2006 nie skierował nikogo.

Do Domów Pomocy Społecznej trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2006 roku

- zasiłek rodzinny
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- świadczenie pielęgnacyjne
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karsinie.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka oraz zapomoga wypłacana przez gminy z tytułu urodzenia się dziecka. W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karsinie przyznał ogółem:

- 16.009 zasiłków rodzinnych dla 719 osób,
- 3.851 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej dla 222 osób,
- 2.735 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania dla 274 osób,
- 1.668 zasiłków pielęgnacyjnych dla 161 osób,
- 952 dodatki do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego dla 478 osób,
- 739 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego dla 91 osób,
- 643 dodatki do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla 57 osób,
- 483 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka dla 30 osób,
- 289 świadczeń pielęgnacyjnych dla 29 osób,
- 70 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka dla 70 osób,
- 57 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka dla 56 osób,
- 25 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych dla 3 osób.

W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karsinie przyznawał również zaliczki alimentacyjne, opłacił składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i zdrowotne dla odpowiednio 232 i 92 osób na sumę odpowiednio 30.758 i 3.366 zł oraz przyznał 32 osobom dodatki mieszkaniowe na łączną kwotę 16.578 zł.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 3 ankiety – 1 ze szkoły podstawowej i 2 z zespołów szkół. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej
--

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	1	2
2	Narkotyzowanie się		2
3	Palenie papierosów	2 (3)	1

4	Ucieczki z domu		3
5	Kradzieże	2 (1)	1
6	Agresja i przemoc, w tym poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	2	1
7	Autoagresja		2
8	Przestępczość ujawniona	1 (1)	1
9	Niszczenie mienia szkolnego	2	1
10	Udział w grupach negatywnych	1	2
11	Opieka kuratora sądowego	3 (3)	
12	Przemoc w rodzinie	1 (1)	1
13	Zaniedbanie przez dom	2	1
14	Wykorzystywanie seksualne		2

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawano jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym zaliczono potrzebę sprawowania opieki przez kuratora sądowego, sięganie po papierosy, kradzieże, przypadki przestępczości ujawnionej oraz przemocy w rodzinie (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto liczbę ujawnionych przypadków).

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, wskazywano głównie na zjawisko ubożenia rodzin, niedostosowanie społeczne oraz brak pozytywnych wzorców w środowisku lokalnym.

Wszystkie ankietowane szkoły posiadają dostęp do Internetu, prowadzą dożywianie uczniów oraz umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej, a w żadnej z nich nie funkcjonują klasy integracyjne. Ogół placówek zatrudnia pedagoga i logopedę. Wszystkie szkoły oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. przedmiotowe koła zainteresowań, zajęcia SKS-u, plastyczne, teatralne, kaszubskie, informatyczne, w orkiestrze dętej, itp.), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (3 szkoły), korekcyjno-kompensacyjne

(2), logopedyczne (3), a także indywidualne rozmowy z pedagogiem (1) i kółko terapeutyczne dla dyslektyków (1).

Ankietowane szkoły podejmują działania profilaktyczne i naprawcze zgodnie z przyjętymi programami wychowawczym i profilaktycznym. Działania te prowadzone są w formie pogadanek, wykładów, prelekcji (np. na temat kultury słowa, walki z wulgaryzmami, kulturalnego zachowania, przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole, kształtowania umiejętności emocjonalnych i społecznych). Jednocześnie sygnalizowano potrzebę wprowadzenia spójnego systemu działań wychowawczych na linii: szkoła – dom.

Podjmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy prowadzić wywiady środowiskowe i badania w celu lepszego rozpoznania sytuacji i funkcjonowania wychowawczego rodzin uczniów (m.in. diagnozowanie aktualnych problemów).

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano głównie na konieczność zapewnienia alternatywnych form i – co się z tym wiąże – miejsc spędzania czasu wolnego (zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i sportowych, organizowanie spotkań integracyjnych, tworzenie w poszczególnych miejscowościach świetlic środowiskowych) oraz zintensyfikowania działań profilaktycznych, m.in. w obszarze profilaktyki zdrowotnej. Ponadto uznano za konieczne zwiększenie pomocy finansowej dla rodzin ubogich i wielodzietnych, zapewnienie uczniom szerszego dostępu do lekarzy specjalistów, rehabilitacji i warsztatów terapeutycznych oraz rozwiązanie problemów komunikacyjnych na terenie gminy. Według ankietowanych przedstawione powyżej kwestie należałoby podjąć w lokalnym programie opieki na dziećmi i młodzieżą.

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali na możliwość organizowania zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz imprez umożliwiających atrakcyjne spędzanie czasu i rozwijanie zainteresowań, a także podejmowania działań wychowawczych i profilaktycznych oraz prowadzenia pedagogizacji rodziców.

2.4. SYTUACJA DZIECKA I RODZINY W PERSPEKTYWIE PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ

Informacji o sytuacji dziecka i rodziny w środowisku lokalnym dostarcza również działająca na danym terenie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Dane ww. instytucji dotyczą m.in. takich kwestii jak przyczyny i formy udzielanej pomocy oraz liczba zgłoszonych problemów.

Pomoc, z której dzieci i rodzice z gminy Karsin korzystają, to diagnoza, porada i terapia: psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna. W 2006 r. 56 dzieci z gminy skorzystało z pełnych badań psychologicznych i pedagogicznych w Poradni. Wykaz zgłaszanych problemów przedstawia poniższa tabela.

Problemy zgłaszane w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kościerzynie w 2006 r.

Problemy	Liczba zgłoszeń
Trudności w pisaniu i czytaniu	21
Trudności w nauce	25
Wada wzroku	11
Konflikty z kolegami	2
Wada wymowy	3
Trudności wychowawcze	9
Problemy w rodzinie (alkohol, przemoc, kłótnie, agresja)	16
Niepełnosprawność ruchowa	1
Nadpobudliwość	1
Opóźnienie w rozwoju	3
Choroby przewlekłe	3
Trudna sytuacja materialna	7
Trudna sytuacja mieszkaniowa	2

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kościerzynie.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

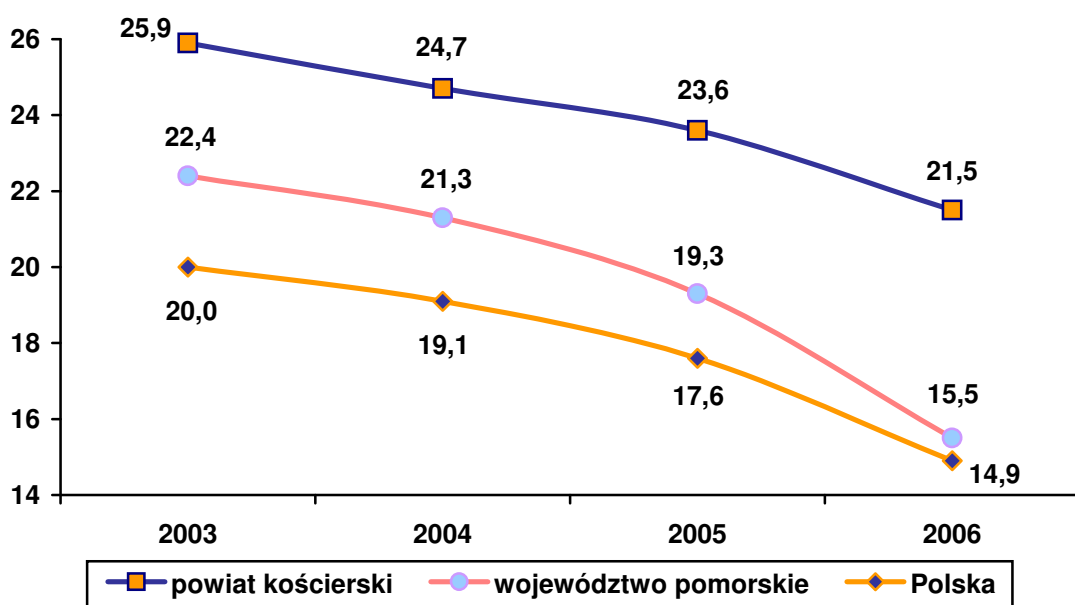
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy.

Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2003-2006

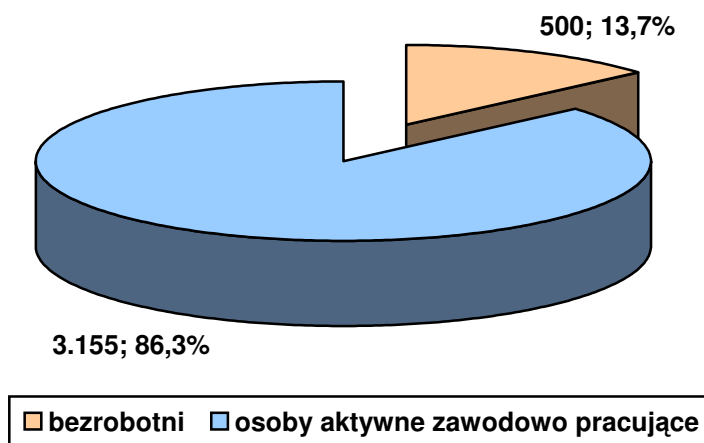

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2006 powiat kościerski charakteryzował się znacznie wyższą, w stosunku do województwa pomorskiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie na dzień 31 grudnia 2006 roku w gminie Karsin pozostawało zarejestrowanych 500 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebną grupą były kobiety, które stanowiły 54,2% ogółu bezrobotnych w gminie (271 osób). Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

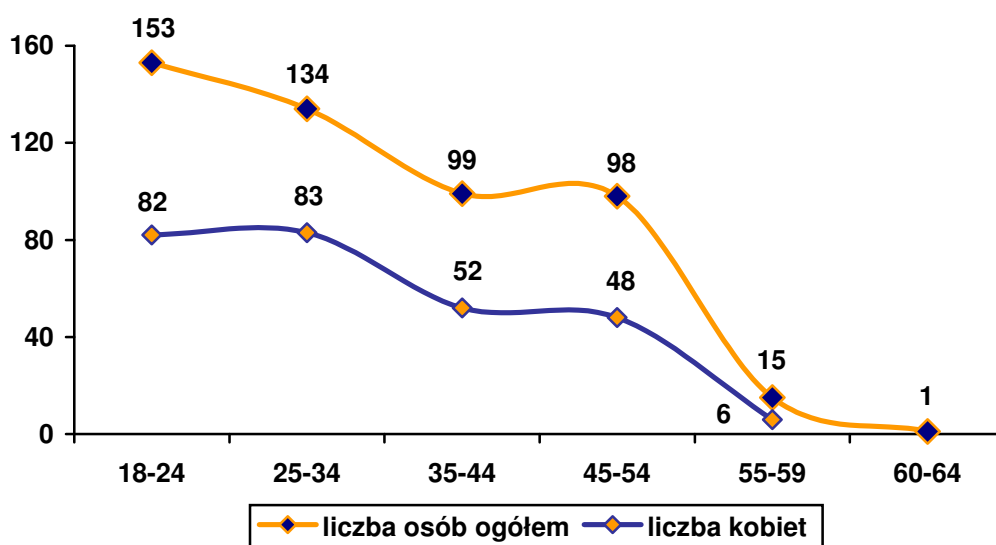
Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące w gminie Karsin z końcem 2006 r.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie.

Spośród 3.655 osób z terenu gminy Karsin będących w wieku produkcyjnym z końcem 2006 roku 500 osób pozostawało bez zatrudnienia.

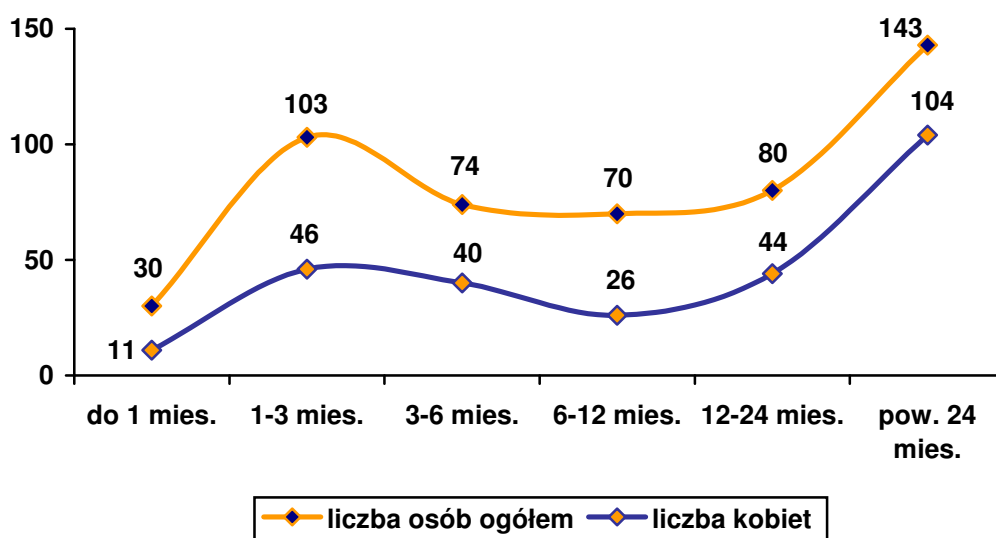
Bezrobotni według wieku z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie.

Z końcem 2006 roku w grupie bezrobotnych najwięcej było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokoiła także liczna i zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Najbardziej niekorzystną sytuację kobiet odnotowano w grupie wiekowej 25-34 lata.

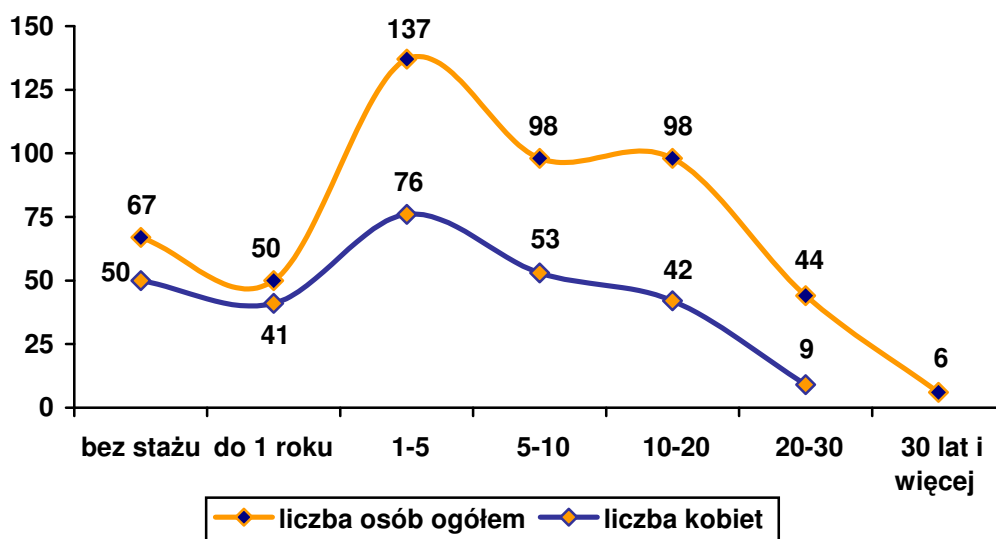
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2006 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

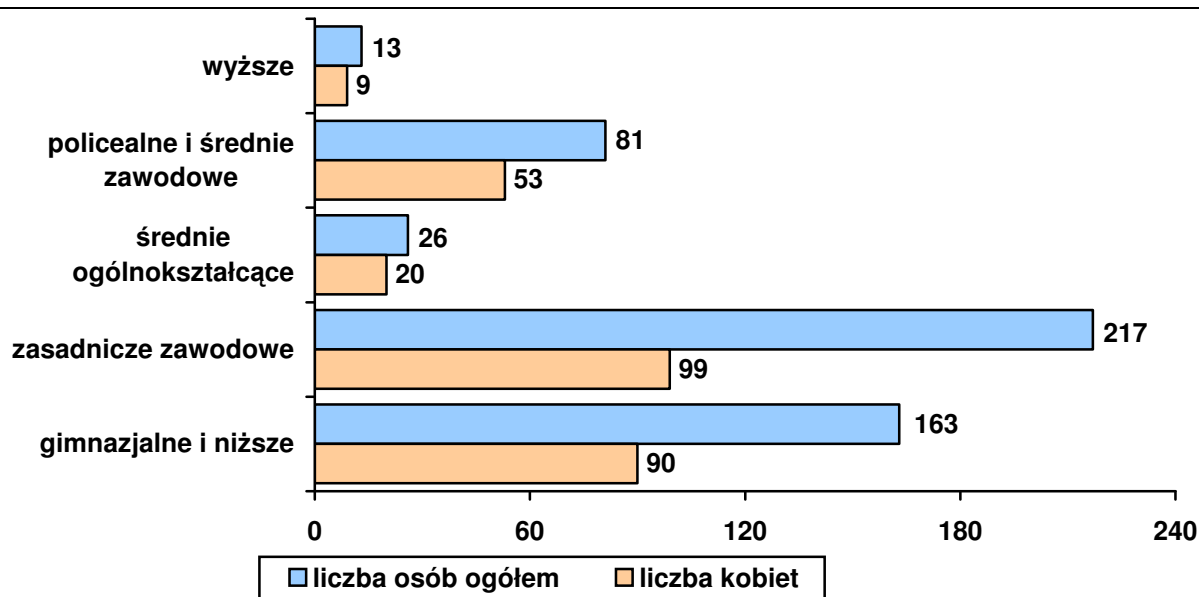
Bezrobotni według stażu pracy z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie.

Z końcem 2006 roku największe grupy bezrobotnych w gminie stanowiły osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat, od 5 do 10, od 10 do 20 lat oraz osoby bez doświadczenia zawodowego. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na osoby z kilkuletnim stażem pracy, którym należy umożliwić zdobywanie dalszego doświadczenia zawodowego, osoby z ponad 10-letnim stażem pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania się, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy, oraz absolwentów, którym należy umożliwić zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie.

Z końcem 2006 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu dosięgał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcenie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych

przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

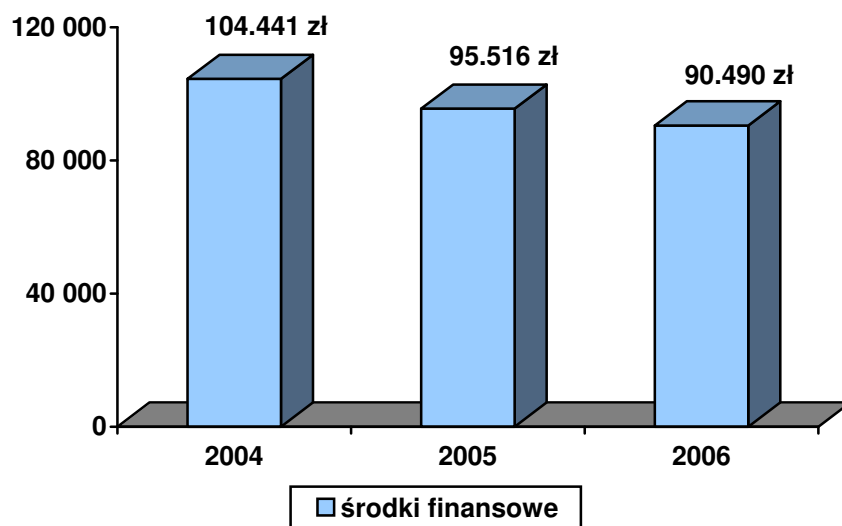
Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród 420 rodzin objętych pomocą społeczną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karsinie w 2006 roku, 7 rodzin liczących 14 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Nie było uwidocznione używanie narkotyków. W analizowanym roku z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie

świadczył pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem zupełnego braku występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2006 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 13 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, a 14 osób skierowano na leczenie.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2004-2006

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Karsinie.

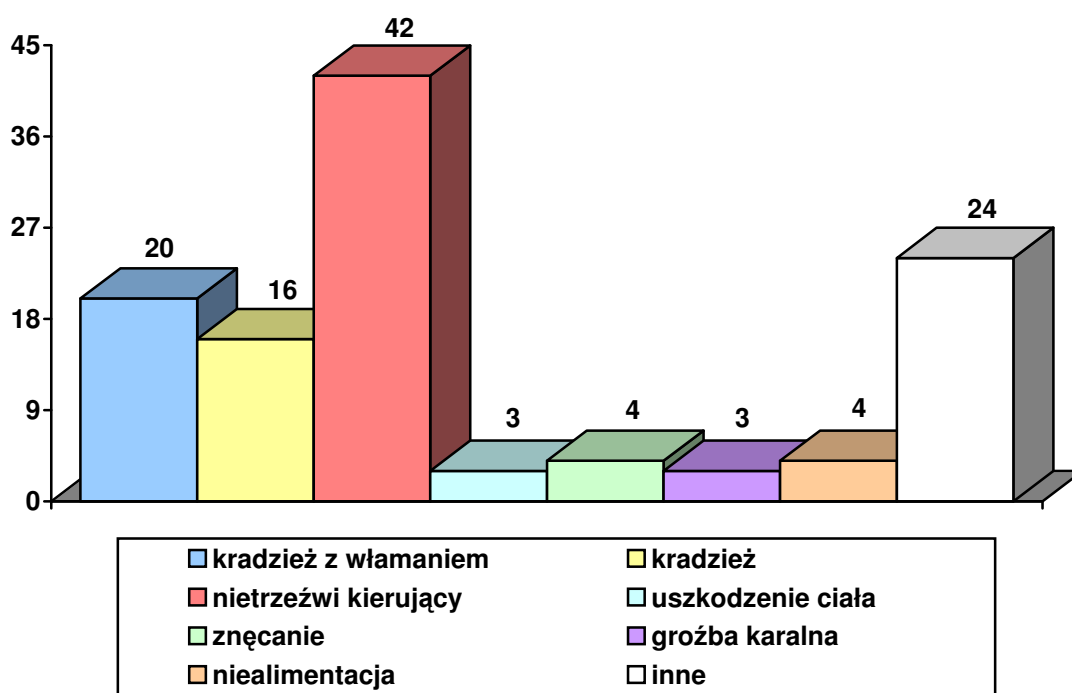
Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Karsin w latach 2004-2006 roku spadała z roku na rok. W 2004 roku wyniosła 104.441 zł, w roku następnym spadła do 95.516 zł, a w 2006 roku spadła do poziomu 90.490 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Karsin.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2006 roku wynika, iż na terenie działania Posterunku Policji w Karsinie odnotowano 116 zdarzeń przestępczych. Najwięcej z nich miało miejsce w: Karsinie (27), Borsku (23), Wielu (17), Kliczkowach (10) oraz Osowie, Abisynii i Górkach (po 6).

Przestępstwa popełnione na terenie działania Posterunku Policji w Karsinie w 2006 roku

Dane Posterunku Policji w Karsinie.

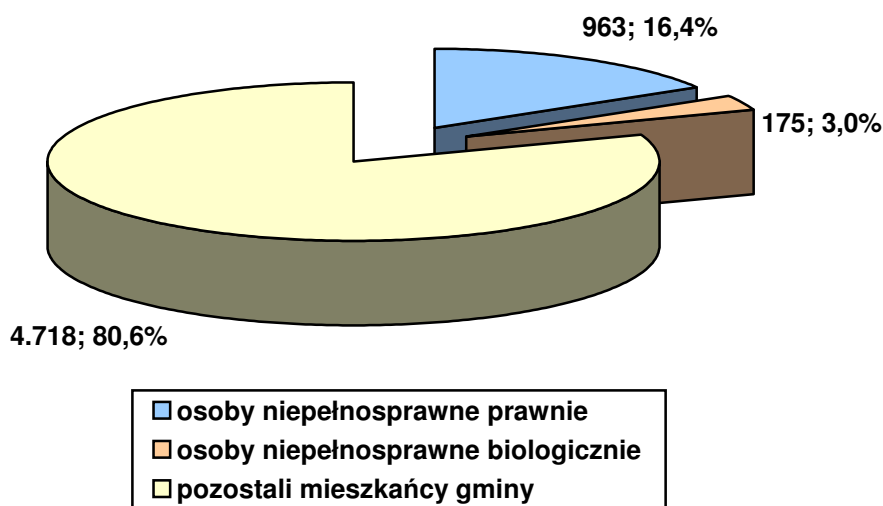
Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami na terenie działania Posterunku Policji w Karsinie w roku 2006 były przestępstwa drogowe polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości – łącznie 42 przypadki. Istotne kategorie przestępstw stanowiły również kradzieże z włamaniem i kradzieże – odpowiednio 20 i 16 czynów. Ponadto odnotowano m.in. po 4 przypadki znęcania oraz uchylania się od alimentacji oraz po 3 przypadki uszkodzenia ciała oraz gróźb karalnych. Należy dodać, iż spośród wszystkich wykrytych przestępstw,

6 zostało popełnionych przez nieletnich (kradzież z włamaniem, prowadzenie w stanie nietrzeźwości, uszkodzenie mienia oraz wyrabianie i wprowadzanie do obiegu fałszywych banknotów), zaś aż w 47 przypadkach sprawcy nie zostali wykryci.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

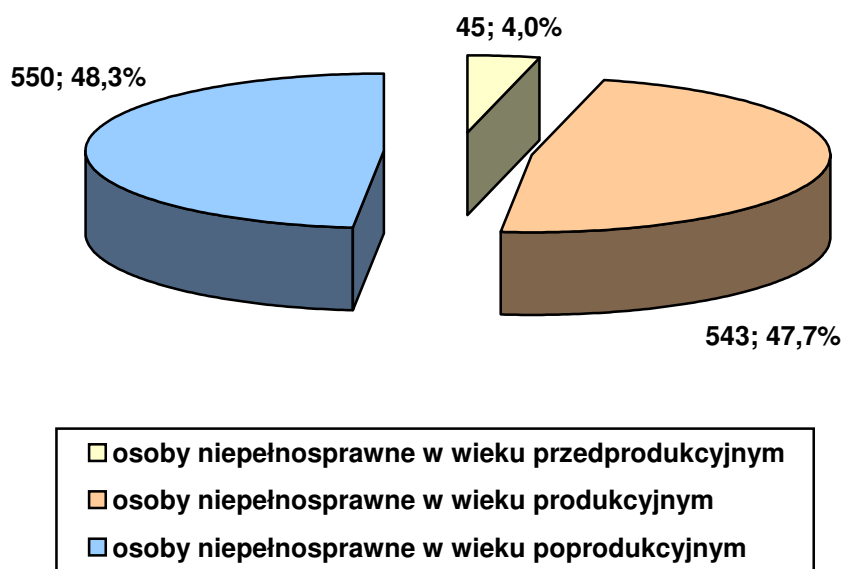

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Karsin zamieszkiwało 1.138 osób niepełnosprawnych (w tym 504 mężczyzn i 634 kobiety), co stanowiło 19,4% ogółu mieszkańców gminy. Grupa osób niepełnosprawnych była silnie zróżnicowana nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania.

W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2006 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Karsin skorzystało 140 rodzin liczących 418 osób i była to czwarta, co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się, co najwyżej, wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

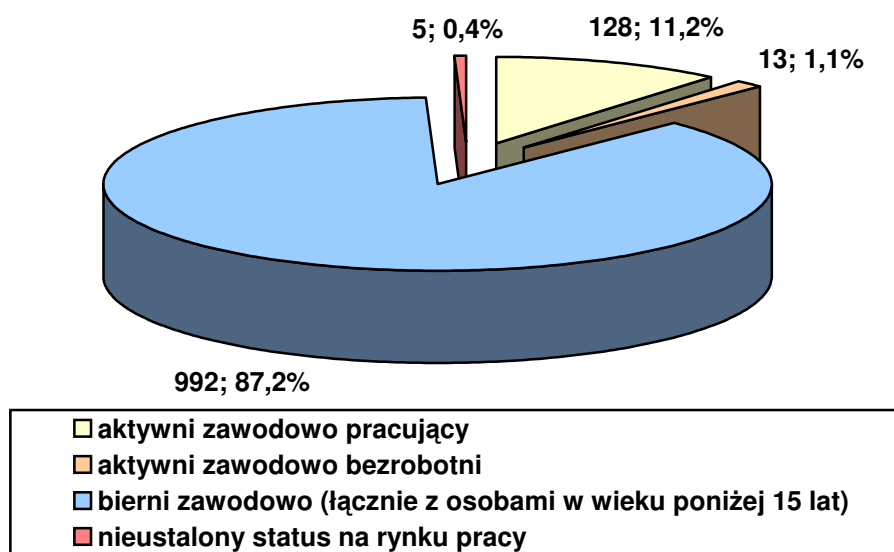
Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku ponad 48% niepełnosprawnych w gminie było w wieku poprodukcyjnym (550 osób). Równie liczną grupę reprezentowały osoby w wieku produkcyjnym – ogółem 543 osób – co było zjawiskiem niepokojącym. Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 45 osób.

Osoby niepełnosprawne według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

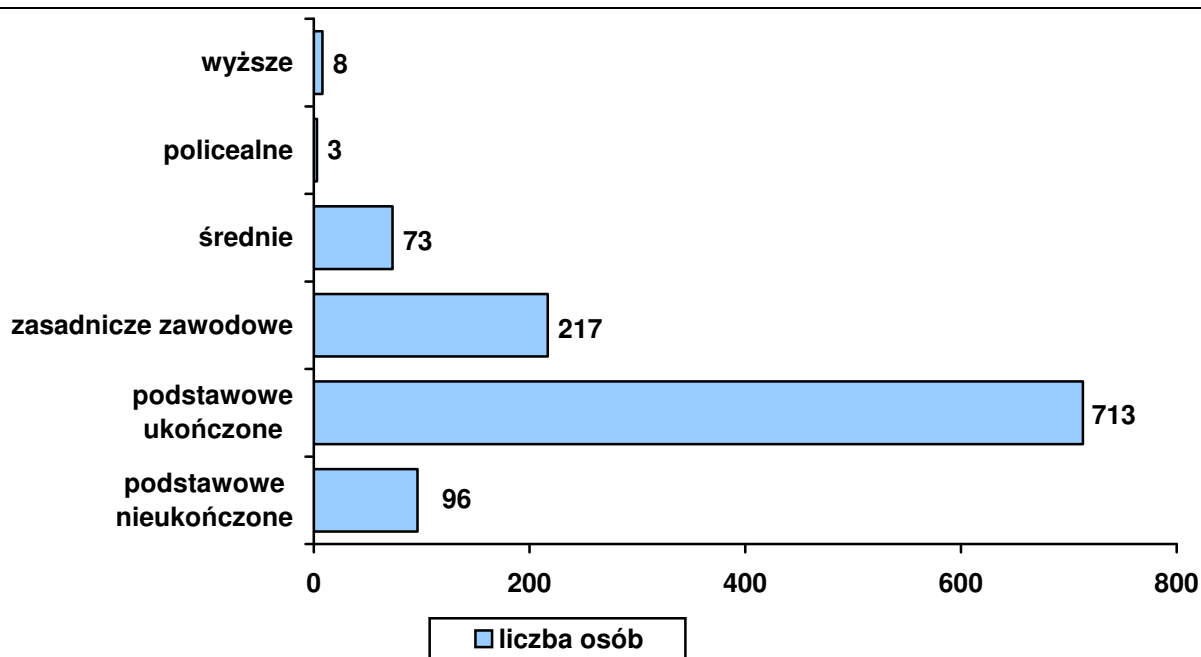

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 992 osoby. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 128 osób pracujących i 13 osób pozostających bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadało 5 osób.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 713 osób.

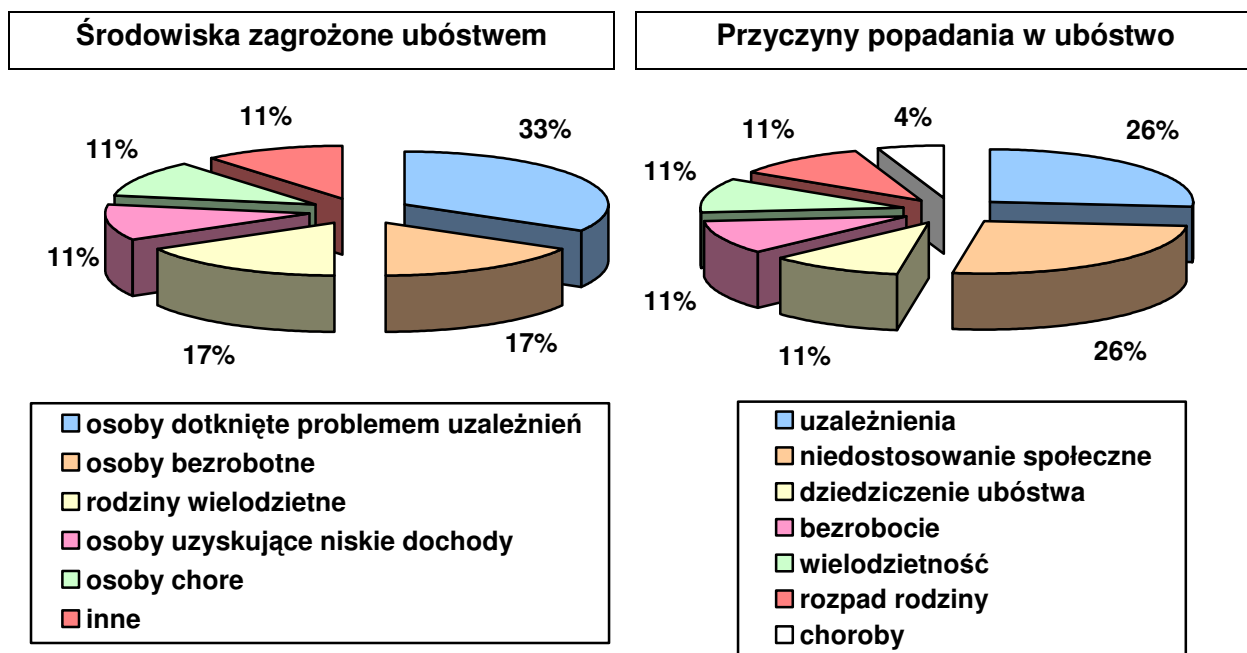
Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia im funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

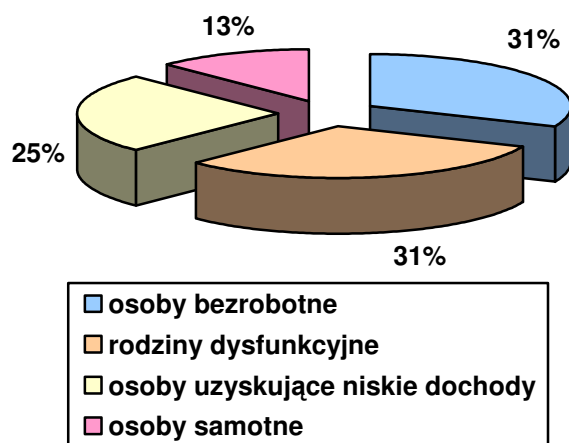
Poniższe wykresy prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

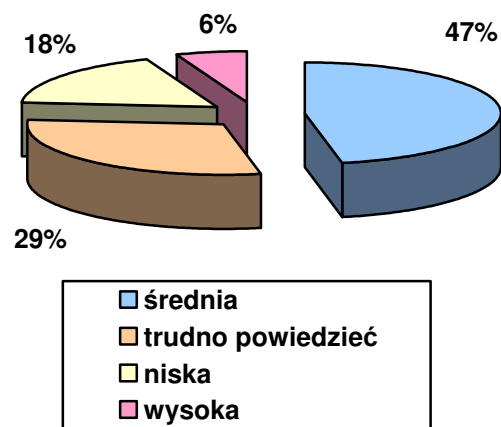
Badania własne Centrum AV.

Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób dotkniętych uzależnieniami (33%) oraz bezrobotnych i rodzin wielodzietnych (po 17%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali uzależnienia i niedostosowanie społeczne (po 26%).

Środowiska zagrożone uzależnieniami

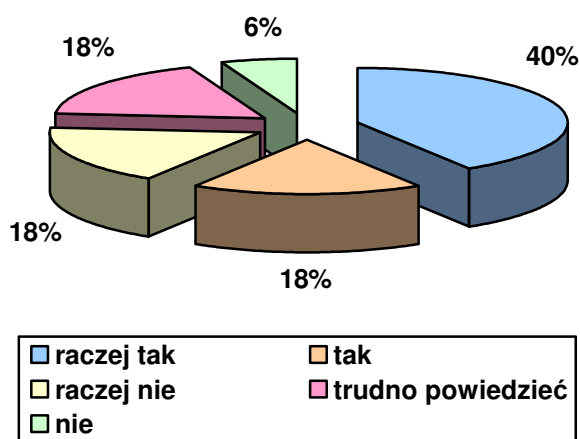
Skala problemu uzależnień

Badania własne Centrum AV.

W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby bezrobotne i rodziny dysfunkcyjne (po 31%) oraz osoby uzyskujące niskie dochody (25%). Określając skalę występowania tego problemu, 47% badanych oceniło ją jako średnią. Jednocześnie 18% ankietowanych stwierdziło, iż skala uzależnień w gminie jest niska, 6% – że wysoka, a 29% osób nie miało w tej kwestii zdania.

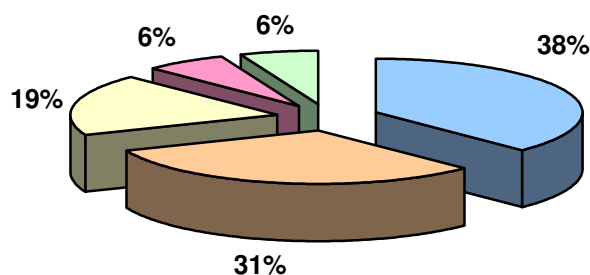
Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

Badania własne Centrum AV.

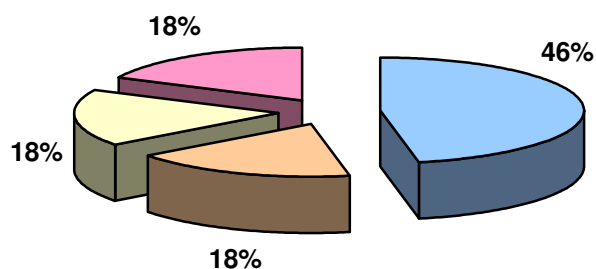
Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, większość ankietowanych (łącznie 58%) wyraziła pozytywną opinię. Odmiennego zdania było w sumie 24% osób, a 18% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska.

Problemy społeczne dotyczące osób starszych

■ samotność
■ choroby
■ niepełnosprawność
■ brak opieki ze strony rodziny
■ niedostosowanie społeczne

Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

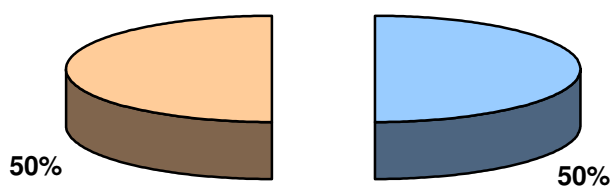

■ raczej tak
■ tak
■ raczej nie
■ trudno powiedzieć

Badania własne Centrum AV.

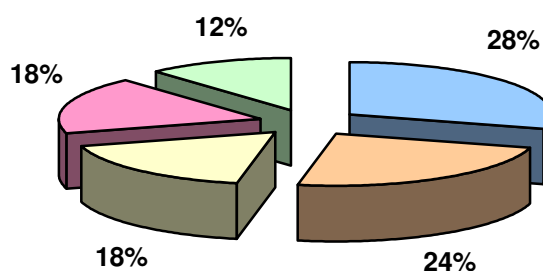
W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotyczące tę grupę osób podawali samotność (38%), choroby (31%) oraz niepełnosprawność (19%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, większość ankietowanych (64%) stwierdziła, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca, zaś 18% ankietowanych było odmiennego zdania. Także 18% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska.

Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

■ tak
■ raczej tak

Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?

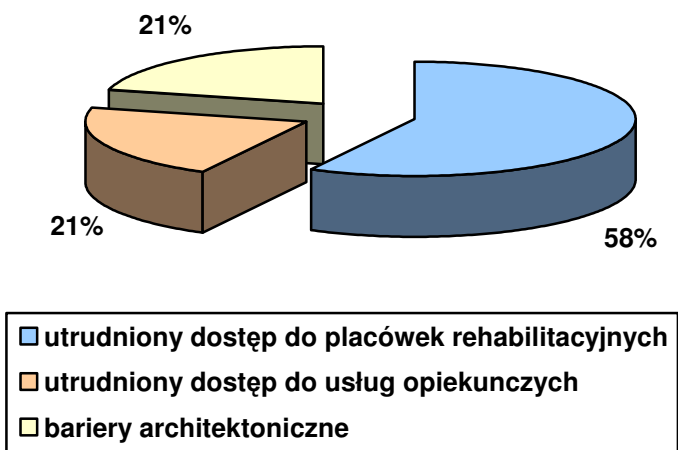
■ trudno powiedzieć
■ raczej tak
■ raczej nie
■ tak
■ nie

Badania własne Centrum AV.

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych wszyscy badani wypowiedzieli się pozytywnie. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy ww. osobom, to zdania respondentów były podzielone. Łącznie 36% ankietowanych stwierdziło, iż jest ona

raczej wystarczająca lub wystarczająca i tyleż samo osób było odmiennego zdania. Jednocześnie 28% badanych nie wyraziło w tej kwestii opinii.

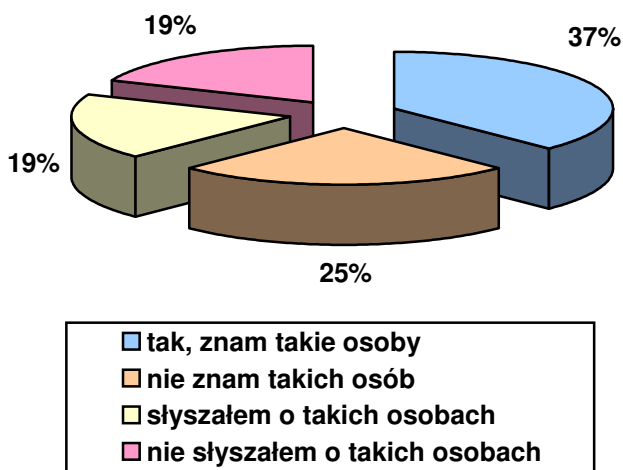
Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (58%), a także utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz bariery architektoniczne (po 21%).

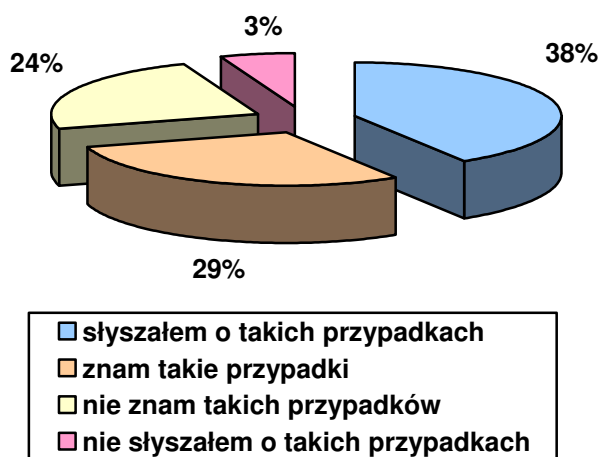
Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

Badania własne Centrum AV.

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce jej mieszkańcom. Większość badanych (łącznie 56%) stwierdziła, iż wiedzą o fakcie zamieszkiwania takich osób w gminie.

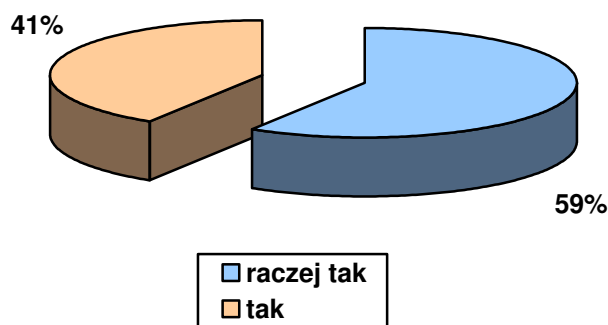
Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

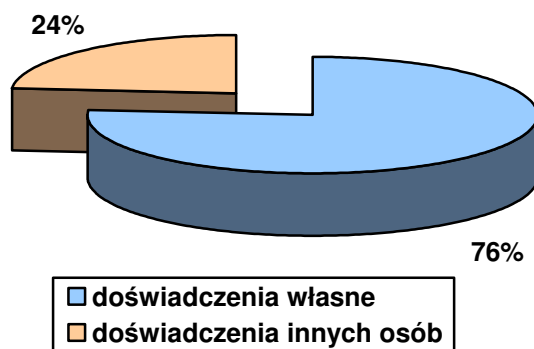
Badania własne Centrum AV.

Podając kwestię zjawiska przemocy domowej, łącznie aż 67% badanych stwierdziło, iż zna takie przypadki, bądź też o nich słyszało. Odmiennej opinii było w sumie 27% respondentów.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

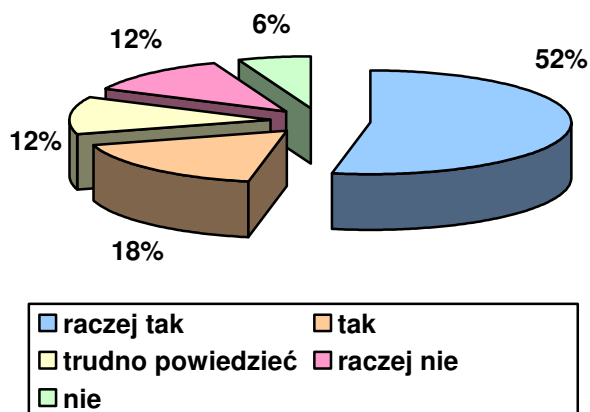
Źródło wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie

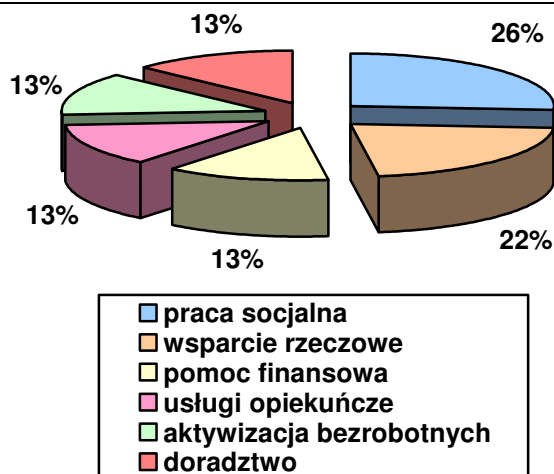
Badania własne Centrum AV.

Jeśli chodzi o kwestię poczucia bezpieczeństwa w gminie, to wszyscy ankietowani stwierdzili, że czują się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Źródłem wiedzy respondentów na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były w głównej mierze doświadczenia własne (76%).

Czy pomoc GOPS-u jest wystarczająca?

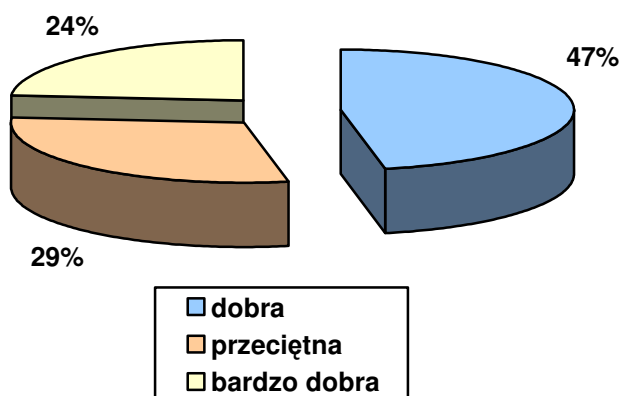

Jaką formę wsparcia powinien oferować GOPS?

Badania własne Centrum AV.

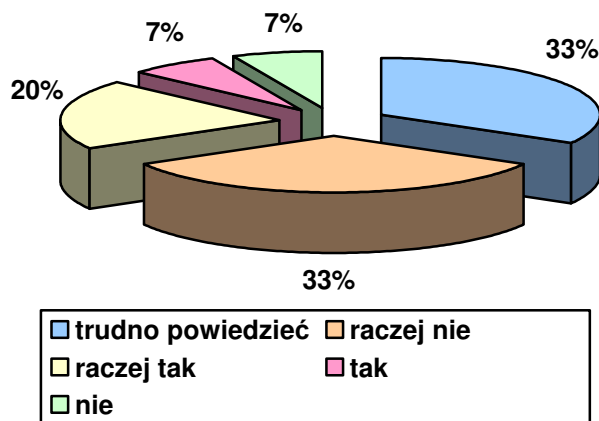
Ocena pracy pracowników socjalnych

Badania własne Centrum AV.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez GOPS, zdecydowana większość badanych (łącznie 70%) stwierdziła, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennej opinii było w sumie 18% respondentów, a 12% osób nie było w stanie określić swojego stanowiska. W kwestii form wsparcia, jakie powinien oferować GOPS, respondenci najczęściej wskazywali pracę socjalną (26%) i pomoc rzeczową (22%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, to zdecydowana większość badanych (łącznie 71%) oceniła ją dobrze lub bardzo dobrze, a 29% uznała ją za przeciętną.

**Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe
zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?**

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, 33% badanych nie miało w tej kwestii zdania. Wśród osób, które zajęły w tej sprawie stanowisko, przeważały opinie negatywne. Łącznie 40% respondentów stwierdziło, iż pomoc świadczona przez organizacje pozarządowe nie jest adekwatna w stosunku do potrzeb ludności gminy, a w sumie 27% ankietowanych było odmiennego zdania.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy,
- wysokie bezrobocie długotrwałe wśród kobiet i mężczyzn,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwałe,
- niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwałe,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym,
- niewystarczające przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Szanse

- współpraca władz lokalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwałe bezrobotnych,
- wzrost mobilności zawodowej i geograficznej.

Zagrożenia

- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych,
- brak powiązania programów dla bezrobotnych długotrwałe z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- adekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- słaba komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej i pozarządowej,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- niski poziom aktywności w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,
- nieodpowiednie warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- brak działań w zakresie upowszechniania idei wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży.

Szanse

- członkostwo Polski w Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych,
- wystarczająca opieka medyczna w szkołach.

Zagrożenia

- małe znaczenie organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,

- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Słabe strony

- nieodpowiednie przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi,
- nieodpowiednio przygotowana baza lokalowa oraz brak bazy leczenia odwykowego,
- deficyt miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- nieodpowiednie wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- brak wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- ograniczona współpraca z Kościołem.

Szanse

- brak oznak zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Zagrożenia

- nietraktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- brak współpracy pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- niemożność sprostanie potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- istnienie określonego standardu usług dla osób starszych,
- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym, wystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką tych osób,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- dobra dostępność domów pomocy społecznej,
- możliwość realizowania się przez osoby starsze w organizacjach samopomocowych.

Słabe strony

- niski poziom życia osób starszych; wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy,
- niemożność kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej,
- brak działań w zakresie poprawy sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych,
- niewykorzystanie wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- brak zjawiska wzrostu patologii społecznej wśród osób starszych.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- brak działań w zakresie uwrażliwiania systemu oświaty na problem osób starszych oraz dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrost liczby osób samotnych,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- nieskoordynowanie działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niedokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- zjawisko migracji ludzi młodych na inne tereny,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- pełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- brak organizacji pozarządowych funkcjonujących w sferze niepełnosprawności,
- słaby przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- niski poziom zaangażowania środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- brak działań w zakresie upowszechniania w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- brak dostatecznej bazy rehabilitacyjnej i oferty opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- brak edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- brak działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- ograniczone działania w zakresie likwidowania barier architektonicznych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- brak wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań,
- ograniczony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse

- odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej.

Zagrożenia

- brak współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty,
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karsinie

ul. Długa 222, 83-440 Karsin.

1. Podmiot prowadzący:

Gmina Karsin.

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek, realizując zadania wynikające m.in. z ustaw o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej i dodatkach mieszkaniowych, koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

Kadrę jednostki stanowi kierownik, 3 pracowników socjalnych i 7 innych pracowników.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

4. Udział w szkoleniach kadry zatrudnionej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej:

Kadra zatrudniona w GOPS-ie uczestniczy w licznych formach doskonalenia i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia, konferencje i kursy: „Nowe świadczenia rodzinne oraz zasiłki chorobowe i macierzyńskie”, „Zmiany w Ustawie o świadczeniach rodzinnych”, szkolenia w ramach Forum Pomocy Społecznej w Sopocie, „Problem rodziny – alkohol, przemoc”, „Profilaktyka alkoholowa”, „Kontrakt socjalny”, „Przemoc w rodzinie i metody jej przeciwdziałania”, Program Przeciwdziałania Narkomanii „Kontakt”, „Superwizja konsultacyjna”, „Działalność Gminnej Komisji ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi – obowiązki Pełnomocnika Wójta ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi”.

Dom Pomocy Społecznej w Cisewiu

Cisewie 35, 83-440 Karsin.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Powiat Kościerski.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Jednostka funkcjonuje zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i zapewnia m.in.:

- całodobową opiekę,
- różne formy terapii,
- pomoc w załatwianiu niezbędnych potrzeb życiowych,
- usługi wspomagające, opiekuńcze, bytowe itp.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do osób niepełnosprawnych intelektualnie. W 2006 roku przyjęto 14 mieszkańców. Obecnie pomocą objętych jest 90 osób.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

Osiągnięcie standardu.

Świetlica Środowiskowa

83-440 Karsin.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Gmina Karsin.

2. Co OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- opieka wychowawcza,
- pomoc w nauce,
- praca w grupach dla lepszej komunikacji pomiędzy rówieśnikami,
- poradnictwo dla rodziców.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci szkolnych z zaburzeniami zachowań, trudnościami szkolnymi, problemami w rodzinie dotkniętej alkoholizmem.

W 2006 roku opieką objęto 15 osób.

Świetlica Środowiskowa

83-441 Wdzydze Tucholskie.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Urząd Gminy Karsin.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- opieka wychowawcza,
- pomoc w nauce,
- nauka umiejętności pozytywnych zachowań w grupie rówieśniczej, nazywania emocji, dostrzegania własnych wartości,
- poradnictwo dla rodziców.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci szkolnych z zaburzeniami zachowań i relacji z otoczeniem, wynikającymi z nieprawidłowych warunków rozwoju w rodzinach.

W 2006 roku opieką objęto 28 osób.

Świetlica Środowiskowa

ul. Dąbrowska, 83-441 Wiele.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Gmina Karsin.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

- opieka wychowawcza,
- pomoc w nauce,
- praca w grupach w celu poprawy komunikacji,
- poradnictwo i zajęcia dla rodziców.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjalnych z zaburzeniami komunikacji w grupach rówieśniczych, rodzinach, z trudnościami w nauce, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju.

W 2006 roku opieką objęto 12 osób.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Karsin funkcjonuje 10 organizacji pozarządowych (w tym 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej) oraz są 3 parafie kościoła rzymskokatolickiego i 1 kościół innego wyznania. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry

przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie realizacji zadań własnych, wsparcia lokalowego i rzeczowego oraz doradztwa i konsultacji.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Karsin.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE W GMINIE KARSIN

Lp.	Nazwa i adres	Charakterystyka działania
1.	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, ul. Wicka Rogali 25, 83-441 Wiele	Działalność kulturalno-oświatowa, szerzenie i kultywowanie tradycji ludowych
2.	Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe, ul. Strażacka 1, 83-440 Karsin.	Działalność sportowa na rzecz dzieci i młodzieży
3.	8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej	Niesienie pomocy w sytuacji zagrożenia (pożar, huragan, wypadki drogowe), zdobywanie umiejętności sprawnościowych (drużyna młodzieżowa)

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

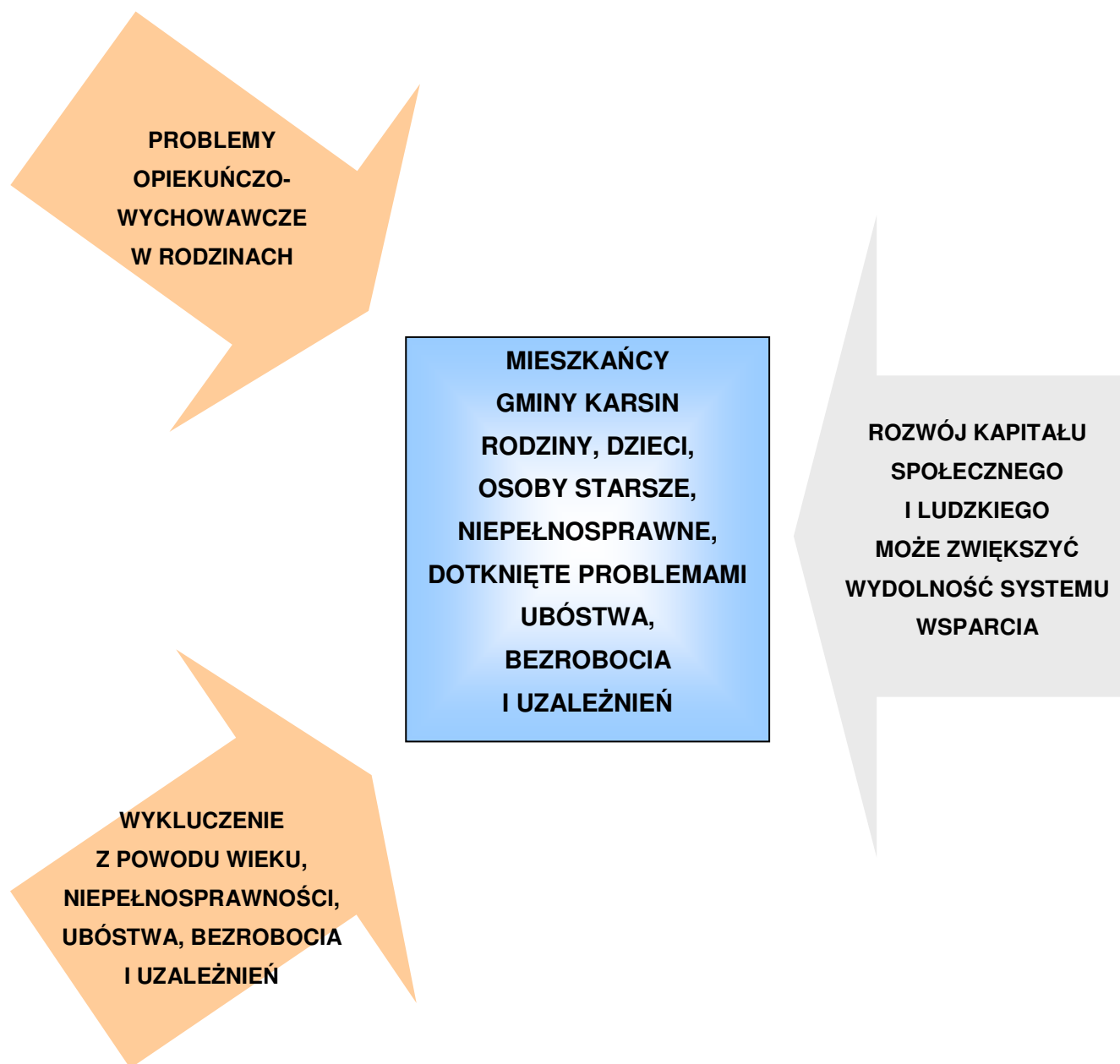
Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący

dokument uznał, że należy zaprogramować działania, zmierzające do rozwiązania problemów w następujących obszarach:

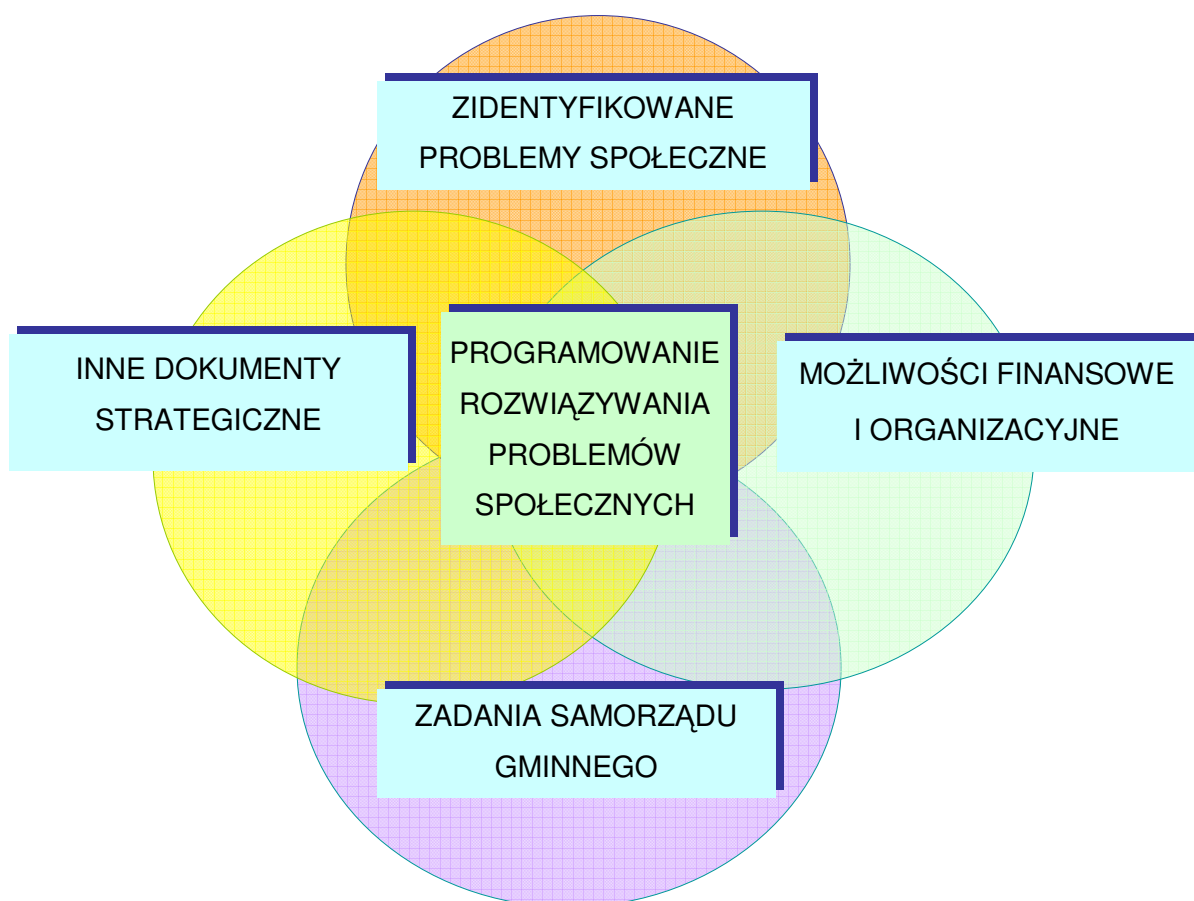
- ⇒ **wsparcie rodziny** – rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka;
- ⇒ **wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym** – zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności zwiększa się również liczba osób niepełnosprawnych. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić grupom dotkniętym i zagrożonym ubóstwem, bezrobociem i uzależnieniami – problemami bardzo często będącymi przyczyną wykluczenia ze środowiska lokalnego;
- ⇒ **rozwijanie struktur pozarządowych** – ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

**PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY KARSIN,
KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII**

KWESTIE PIERWSZOPLANOWE – NAJWAŻNIEJSZE
KWESTIE POŚREDNIO WPŁYWAJĄCE NA ROZWIĄZYWANIE
LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**Gmina Karsin gminą silnych rodzin
i zintegrowanej społeczności lokalnej,
skutecznie przeciwstawiającą się
przejawom marginalizacji społecznej**

3.2. CELE STRATEGICZNE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Problem:

Rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka.

Cel strategiczny 1.

Pomoc rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

Cele szczegółowe:

1. Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Pomoc niepełnosprawnym i długotrwale chorym dzieciom i ich rodzinom.
3. Pomoc rodzinie w kształceniu i wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieży.
4. Pomoc dzieciom z rodzin patologicznych oraz całym rodzinom.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci dostępu do pomocy pedagogicznej, psychologicznej i prawnej.
4. Tworzenie grup wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci.
5. Rozwijanie sieci świetlic wiejskich, w szczególności socjoterapeutycznych, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

6. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci.
7. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
9. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
10. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
11. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
12. Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
13. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego oraz tworzenie systemu poradnictwa.
14. Opracowanie i realizacja gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.
15. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki) – współdziałanie w tym zakresie placówek oświatowych, kulturalnych i świetlic środowiskowych funkcjonujących na terenie gminy.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły i jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności zwiększa się również liczba osób niepełnosprawnych. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić grupom dotkniętym i zagrożonym ubóstwem, bezrobociem i uzależnieniami – problemami bardzo często będącymi przyczyną wykluczenia ze środowiska lokalnego.

Cel strategiczny 2.

Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie seniorów i osób niepełnosprawnych.
2. Pomoc osobom dotkniętym i zagrożonym problemami ubóstwa i bezrobocia.
3. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w środowisku zamieszkania.
2. Praca socjalna. Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających na celu głównie ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarstwa opieki środowiskowej, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, także rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki, prowadzenie współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w celu umożliwienia osobom starszym i niepełnosprawnym skorzystania z przysługujących im uprawnień, np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.

3. Rozwijanie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.
5. Podjęcie działań, we współpracy z samorządem powiatowym, w kierunku utworzenia na terenie gminy Warsztatów Terapii Zajęciowej.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.
7. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
8. Rozpowszechnianie idei wolontariatu wśród społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, na rzecz opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
9. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
10. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2:

1. Zmniejszanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową, realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem osób powyżej 45 lat) oraz tworzenie grup samopomocowych.
3. Objęcie pracą socjalną osób marginalizowanych, w tym bezrobotnych, aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia im wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa

- (w tym psychologicznego i prawnego) i zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
4. Tworzenie grup wsparcia dla osób bezrobotnych.
 5. Systematyczne doszkalać pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej – kontraktu socjalnego.
 6. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.
 7. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Klub Integracji Społecznej.
 8. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
 9. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3:

1. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie gminy.
2. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
3. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
4. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
5. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
6. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
7. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia.
8. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia.
9. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii.
10. Przeciwdziałanie przemocy domowej – opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym szkoły i jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 3.**Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym****Cele szczegółowe:**

1. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
2. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania nowych organizacji pozarządowych na terenie gminy.
3. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do rozbudowy struktur pozarządowych i wolontarystycznych.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Analiza ofert organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu i województwa.
2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
3. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
5. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy.
6. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez wójta.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,

- saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowane projekty powstały w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawimy je na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawcy projektów pozyskają na nie środki

finansowe. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

PROJEKT 1.

Projekt międzyprzedmiotowy „Z kulturą na co dzień”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Szkoła Podstawowa Osowo, ul. Wielewska 23, 83-440 Karsin.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

Przeprowadzenie w czerwcu 2001 r. wśród uczniów ankiety dotyczącej zachowań dzieci w szkole i poza szkołą. Opracowanie – po przeanalizowaniu ankiet i własnych wniosków z obserwacji – programu wychowawczego pt. „Z kulturą na co dzień”. Program realizowany był na wszystkich przedmiotach, a w szczególności umieszczono go w tematyce godzin wychowawczych. Po rocznej realizacji programu oraz ocenie jego skuteczności Rada Pedagogiczna postanowiła powyższy program wpisać na stałe do szkolnego zestawu programów.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Szkoła Podstawowa Osowo, ul. Wielewska 23, 83-440 Karsin.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

1. Ograniczenie występowania zachowań agresywnych wśród uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem agresji słownej;
2. Uwrażliwienie uczniów na poszanowanie godności innych;
3. Kształtowanie postaw prospołecznych;
4. Zdobywanie wiedzy i kształtowanie umiejętności dotyczących dobrego wychowania i kultury słowa, ograniczenie wulgaryzmów w języku uczniowskim;
5. Wskazanie atrakcyjnego i kulturalnego zagospodarowania czasu wolnego.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROJEKTU

1. Zapoznanie uczniów i rodziców z ogólnymi celami i założeniami projektu (godziny z wychowawcą, spotkania z rodzicami);
2. Opracowanie słowniczków kulturalnego ucznia:
 - pogadanka na temat „Co to znaczy, że język świadczy o człowieku?”;
 - klasowa debata dotycząca ustalenia zawartości i ostatecznej wersji słowniczka,

- opracowanie jednolitego kodeksu językowego („słowniczka”) dla wszystkich klas według ustalonego wzoru (lekcje języka polskiego i godziny z wychowawcą),
 - pozytywna komunikacja w sieci komputerowej – przygotowanie przez uczniów materiałów na temat: „Co to jest etykieta?” (lekcje informatyki, koło informatyczne).
3. Zasada fair play obowiązująca w sporcie (lekcje W-F, zawody sportowe i imprezy sportowe), konkurs na najciekawszy doping drużyny;
 4. Zapoznanie rodziców z referatami na temat agresji słownej, ze szczególnym uwzględnieniem wulgaryzmów (spotkanie z rodzicami);
 5. Kultura słowa w naszej klasie:
 - omówienie tematu agresji słownej, ze szczególnym uwzględnieniem wulgaryzmów podczas godziny z wychowawcą, lekcje języka polskiego, lekcje biblioteczne,
 - lekcje ze słownikami o kulturze języka (godziny z wychowawcą, lekcje języka polskiego, lekcje biblioteczne),
 - ogłoszenie i przeprowadzenie konkursów na wierszyk, rymowaną zachęcającą do czytania książek,
 - ogłoszenie i przeprowadzenie konkursu plastycznego i literackiego „Szkoła bez przemocy”.
 6. Wartości ważne w życiu człowieka:
 - przeprowadzenie zajęć z uczniami na temat uniwersalnych wartości ważnych w życiu człowieka (godziny z wychowawcą),
 - omówienie zasad savoir-vivre`u obowiązujących w społeczności szkolnej (godziny z wychowawcą, lekcje przedmiotowe),
 - Jak pozyskiwać przyjaciół? – formy komunikacji sprzyjające zawieraniu przyjaźni, (godziny z wychowawcą, lekcje języka polskiego).
 7. Przeprowadzenie badań ankietowych w środowisku uczniów na temat niepokojących zjawisk związanych z agresją i przemocą szkolną (głównie w obszarze agresji słownej);
 8. Opracowanie przez Samorząd Uczniowski kryteriów i regulaminu ogólnoszkolnego konkursu na superkulturalną klasę oraz przeprowadzenie konkursu;
 9. Zorganizowanie i przeprowadzenie imprezy podsumowującej realizację projektu pod hasłem „Z kulturą na co dzień”:

- rozstrzygnięcie konkursów, wręczenie nagród zwycięzcom,
- zorganizowanie wystawki dziecięcych prac,
- występy artystyczne,
- prezentacja opracowanych słowniczków kulturalnego ucznia, wzbogaconych ilustracjami polskich przysłów.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Głównymi beneficjentami projektu są uczniowie szkoły. Projekt ten ma uświadomić uczniom, że kulturalne zachowanie jest normą, a nie odstępstwem od niej. Realizacja projektu wpłynie na:

- obniżenie poziomu agresji i przemocy szkolnej (szczególnie w obszarze agresji słownej) oraz przeciwdziałanie jej i uwrażliwianie dzieci na przemoc,
- uwrażliwienie uczniów na poszanowanie godności innych,
- kształtowanie postaw prospołecznych,
- zdobywanie wiedzy i kształtowanie umiejętności dotyczących dobrego wychowania i kultury słowa, ograniczenie wulgaryzmów w języku uczniowskim.

ZAKRES PROJEKTU

- Opracowanie słowniczków kulturalnego ucznia;
- Przeprowadzenie konkursów na wierszyk, rymowankę zachęcających do: czytania książek, promujących kulturalne zachowanie;
- Przeprowadzenie konkursu plastycznego i literackiego pn. „Szkoła bez przemocy”;
- Przeprowadzenie badań ankietowych w środowisku uczniów na temat niepokojących zjawisk związanych z agresją i przemocą szkolną (głównie w obszarze agresji słownej);
- Opracowanie przez Samorząd Uczniowski kryteriów i regulaminu ogólnoszkolnego konkursu na superkulturalną klasę oraz przeprowadzenie konkursu;
- Zorganizowanie i przeprowadzenie imprezy podsumowującej realizację projektu pod hasłem „Z kulturą na co dzień”.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Nauczyciele Szkoły Podstawowej w Osowie,
- Dom Kultury w Osowie,
- GOPS w Karsinie.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA I FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- Nauczyciele Szkoły Podstawowej w Osowie,

- Dom Kultury w Osowie,
- Klasy lekcyjne w Szkole Podstawowej w Osowie,
- 1.000 zł na materiały papiernicze i organizację konkursów i imprezy podsumowującej.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja projektu przewidziana jest od maja do czerwca 2007 r. Efekty wdrożenia projektu dostrzegalne będą w trakcie realizacji projektu. Procentujące w dalszym życiu uczniów, a co za tym idzie, wpływające na poprawę kultury zachowania środowiska wiejskiego.

PROJEKT 2.

Trzymaj formę – „Żyj zdrowo i kolorowo”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Gimnazjum im. Rozalii Narloch, ul. Długa 167, 83-440 Karsin.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

- Udział w kursach dotyczących zdrowego żywienia;
- Organizacja i coroczny udział w sejmiku ekologicznym;
- Udział i organizacja zawodów sportowych według kalendarza imprez sportowych.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Zespół Szkół Nr 1 w Karsinie, ul. Długa 167, 83-440 Karsin.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Wyrabianie poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROJEKTU

- Dbłość o zdrowie poprzez stosowanie zasad higieny i korzystanie z różnych form rekreacji;
- Rozpoznawanie stanów fizjologicznych organizmu człowieka.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Uczniowie Zespołu Szkół Nr 1 w Karsinie.

ZAKRES PROJEKTU

Realizacja kolejnych zadań w ciągu trzech lat.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Urząd Gminy Karsin,
- Zespół Szkół Nr 1 w Karsinie.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- 3 x 2.000 zł.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Trzy lata.

PROJEKT 3.

Kaszubi razem

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Oddział Wiele – Karsin,
ul. Wicka Rogali, 83-441 Wiele.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

- Tożsamość regionalna;
- Umacnianie kultury kaszubskiej;
- Integracja społeczności lokalnej.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Gmina Karsin.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Utrwalania kultury, folkloru, języka kaszubskiego.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROJEKTU

- Powstanie zespołu folklorystycznego „Kaszuby”, zwiększenie liczby jego członków;
- Wzrost zainteresowania społeczeństwa działalnością zrzeszenia i zespołu.

BENEFICJENCI PROJEKTU

- społeczność lokalna,
- członkowie zrzeszenia,
- dzieci i młodzież.

ZAKRES PROJEKTU

1. Przygotowanie planu działań zrzeszenia;
2. Określenie imprez dotyczących kultury kaszubskiej;
3. Zachęcanie szkół do wprowadzania nauki języka kaszubskiego;

4. Pozyskiwanie ludzi z rodzin zagrożonych patologią społeczną.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- ośrodki kultury,
- Stowarzyszenie na rzecz Wiela i okolic,
- Związek Emerytów i Rencistów,
- szkoły.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- Przychylność lokalnej władzy odpowiedzialnej za kulturę i edukację społeczną;
- Udostępnienie niezbędnego sprzętu i istniejących lokali.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- Uruchomienie środków na naukę języka kaszubskiego;
- Środki na stroje dla zespołu folklorystycznego, instrumenty muzyczne, nagłośnienie oraz na opłacenie instruktorów choreograficznych i nauczycieli gry na instrumentach.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Aby zrealizować projekt i osiągnąć wymierne rezultaty, potrzeba minimum trzech lat.

PROJEKT 4.

„Organizacja sportu masowego i rekreacji”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe, ul. Strażacka 1, 83-440 Karsin.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Teren gminy Karsin.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

- Zwiększenie zainteresowania i aktywności mieszkańców gminy uprawianiem sportu i rekreacji;
- Uzyskiwanie lepszych wyników w poszczególnych dyscyplinach sportowych;
- Podniesienie sprawności fizycznej wśród młodzieży i osób dorosłych.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROJEKTU

- Organizacja zawodów masowych;
- Organizacja turniejów rekreacyjno-sportowych;
- Prowadzenie zajęć otwartych sekcji sportowych;

- Organizacja zawodów, meczów i turniejów oraz gier zespołowych.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Społeczność lokalna.

ZAKRES PROJEKTU

1. Rozgrywki piłki nożnej i 5 turniejów piłkarskich;
2. Rozgrywki piłki nożnej halowej;
3. Rozgrywki piłki siatkowej kobiet i mężczyzn;
4. Turnieje tenisa stołowego;
5. Turnieje warcabowe i szachowe;
6. Turnieje rekreacyjno-sportowe dla mieszkańców wsi i zakładów pracy.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- LZS „Gwiazda” Karsin,
- LZS „Huragan” Górki,
- LZS „Gryf” Wiele,
- LZS „Orzeł” Osowo,
- Dom Kultury Karsin,
- Dom Kultury Osowo,
- Dom Kultury Wiele,
- wójt gminy Karsin,
- sołectwa,
- sołtysi z terenu gminy Karsin.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA I FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

1. Wykwalifikowana kadra szkoleniowa w sekcjach piłki nożnej i siatkowej;
2. Obiekty sportowe do uprawiania gier zespołowych, zgodnie z wymogami związków sportowych;
3. Środki finansowe – 45.000 zł:
 - turnieje i imprezy sportowe – 1.000 zł;
 - ubezpieczenie sportowców – 1.500 zł;
 - sędziowanie – 4.000 zł;
 - rejestracja sportowców – 2.000 zł;
 - zakupy – 12.500 zł;
 - transport – 5.000 zł;
 - umowy zlecenia – 18.000 zł;

- usługi – 1.000 zł.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Do 31.12.2007 r.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.